

Naš tednik

kulturno - politično glasilo

KOROŠKI

svetovnih in domačih dogodkov

2. leto / številka 39

V Celovcu, dne 27. septembra 1950

Cena 55 grošev

Slike za legitimacije

najbolje in najceneje
Vam se istega dne izdela

Foto Tollinger

Celovec - Klagenfurt, Alter Platz 31, Tel. 20-76
Fotografije za vsako priliko!

Naša pesem

Na Koroškem, kjer so metali v gošpodarskem in političnem življenju slovenskemu človeku polena pod noge, je bila pesem najbolj zgovorna priča narodovega življenja. K svoji pesmi se je narod zatekal in okoli nje se je zbiral. V tej pesmi se zrcali obličje naroda, se zrcalijo njegove skrbi, njegova žalost in njegovo veselje, solze in smeh.

Ta naša pesem zasluži, da posvetimo ravno njej dan proslave, ne vedno le „političnim idejam“, „sijajnim zmagam“ in hvalisanju „velikih mož“. Zato nas bo 1. oktobra v Pliberku združila slovenska pesem, nas vse, ki smo dobre volje in slovenskega srca. Tam ne bodo peli samo zbori, tam bodo pela tudi naša srca.

Toliko pripravljajo za deseti oktober! Pravijo, da bo vse služilo pobratenju obeh narodov. Mi o tem nismo prepričani, posebno ne, dokler ne dejanja, ki jih vidimo, temu nasprotna. Naš veliki doprinos na predvečer 10. oktobra, če se smemo tako izraziti, bo slavje naše pesmi v Pliberku. Mehka pesem bo, ki si je in si bo osvajala srca in zaorala v vsako srce svoje znamenje: „Saj si moj slovenski brat.“ Neizbrisen bo ta vtis, da se ti bo tožilo, če si bil to mogoče kedaj pozabil. Krepka in neizprosna pesem bo, ki bo dramila srca.

Dan pesmi bo skoval armado vnetih src, vnetih v ljubezni do svoje pesmi. Ta dan pa bo še pokazal nemškemu sosedu, da le ljubimo svoje in ne želimo nemira in sovraštva kot to delajo oni, ki se bahajo vedno s svojim 30 let stari junaštvom in odpirajo stare rane.

Spominjamo se, da so nam ti junaki pred tridesetimi leti obljubljali spoštovanje vsega našega in da se je tedaj tudi avstrijska propaganda rada posluževala naše pesmi. Slabo so ji to poplačali, vendar prepuščamo mi to, kar je minulo, preteklosti.

Le eno dejstvo naj ostane. Ravno ta zaničevana, prevarana naša pesem ni umrla! Novo življenje zbuja povsod, kjer doni na vasi in po domovih. Ona naj bo tudi merilo, v koliko bodo mero danji pri našem sosednem narodu voljni končno že — saj je že res skrajni čas — spoznati pravi pomen 10. oktobra, da bi v narodnem življenju na Koroškem tudi naša pesem lahko mirno cvetela, brez motenja. Ja, še več, da bi tudi ona bila deležna moralne in gnotne podpore, kot pristen, avtohton izvor naših krajev in domačega ljudstva. Kako radi bomo potem pozabili, da je prej bilo ravno narobe, da so podpirali vse, kar je pobijalo našo pesem in našo besedo.

Tako bo v Pliberku na velikem zboru naša pesem žalovala nad vso krivico, ki jo je trpela in jo še trpi in bo ob pozni uri udarjala na zvon, da prikliče pravico. Vriskala bo polna življenja, da bo prodrla do pravice in bo vablivo zamahala nemškemu sosedu, naj sede mirno ob njej in tudi on uživa nje lepoto.

Saj mogoče kdo pozna povest: „Lepa, lepa cvetica je rasla na vrtu. Vrtnarju pa ni bila všeč. Prilival ji ni in je dostikrat celo stopil na njo. Sosedu je cvetica ugajala in smilila se mu je, da vrtnar tako slabo ravna z njo. Zato je nekega dne sosed napadel vrtnarja, ker je bil močnejši ter ga premagal in del vrta, kjer je rasla cvetica, zagrabil k svojemu.“

Zato zapoj, naša pesem, na predvečer 10. oktobra. Če si dobre volje, vrtnar, prisedi in poslušaj, prilivaj in pusti, da cveti; saj vendar hočeš biti dober vrtnar!? Odgovori prav in pristno desetega oktobra.

Višje cene — višje plače

V zadnjih mesecih so se neprestano dvigale cene raznim industrijskim izdelkom, dvigale pa so se tudi cene živin. — Že dolgo časa so zahtevali pridelovalci žita in sladkorne pese, da uradno dovolijo zvišanje prevzemnih cen za žito in za sladkorno peso. Po daljših pogajanjih je bil dosežen sporazum o cenah. To pa mora nujno vplivati na zvišanje plač. Zato je bilo določeno, da stopijo s 1. oktobrom letos v veljavo nove cene, istočasno pa tudi nove plače, kakor smo omenili že v zadnji številki našega lista.

Nove cene so določene takole (v oklepaju dosedanje cene vse v šilingih): Rž 1.1 (0.75), pšenica 1.35 (0.85), slad-

korna pesa 0.25 (0.20), kruh 2.40 (1.90), žemlje 0.27 (0.17), moka 2.98 (1.82), sladkor 5.50 (4.10), premog 47.74 (38.81). Izračunali so, da ti poviški povzročijo pri dvočlanski družini povišanje izdatkov za 12.64 šil. tedensko ali 54.72 šil. mesečno, in za enega otroka 4.94 šil. tedensko ali 21.39 šil. mesečno.

Povišanje plač znaša približno 10% do 13% sedanjih plač, najmanj pa 100 šilingov mesečno. Doklade za otroke so povišane od 37 na 60 šil. mesečno. V istem razmerju so zvišane tudi plače javnih nameščencev ter prejemki vpojencev, socialnih rentnikov, vojnih poškodovancev in pa brezposelnih.

Ameriški prodor na Koreji

(glej zemljevid v št. 30)

V glavnem mestu Koreje, v Soeul, so ameriški oklopniki izsilili po večdnevni hudih bojih prodor v središče mesta in je tako glavni del mesta v ameriških rokah. Tri dni preje, predno so prišle ameriške čete do središča mesta, kjer je tudi jetnišnica, so Severnokorejci pomorili vse ujetnike, med katerimi je bilo tudi okrog 300 ameriških vojakov.

Z juga prodirajo čete Združenih narodov z veliko naglico proti severu in se bodo predvidoma v kratkem združile z ameriški četami pri Soeulu. Severnokorejska bojna črta je v tem delu korejskega polotoka v razzulu in ni več enotna. V desetih dneh so na tem delu

napredovale edinice Združenih narodov okrog 100 kilometrov, največ pa v zadnjih treh dneh. Pri tem je zlasti učinkovita pomoč letalstva, ki neprenehoma napada umikajoče se komunistične čete.

Pri svojem prodiranju je ameriška konjenica dosegla mesto Čočivon in se je na tem mestu najbolj približala ameriškim četam v Soeulu.

Na vzhodnem delu korejskega polotoka prodarijo južnokorejske čete proti zapadu in sredini polotoka. Na tem delu bojišča je odpor severnokorejskih čet zelo slaboten. Pri svojem napredovanju so zavzele te čete mesti Uisong in Yečon.

Glavna skupščina Zduž. narodov

Sredi New Yorka, v Flushing Meadows-u, razpravlja glavna skupščina Združenih narodov. Pri tem je značilen govor sovjetskega zunanjega ministra Andreja Višinskega, ki je zahteval razorožitev vseh držav za eno tretjino.

V ponedeljek mu je odgovoril britanski zunanji minister Ernest Bevin. Ta je v svojem govoru trdil, da je sovjetska zahteva po razorožitvi navadna propaganda, s katero hoče oslabiti svo-

je žrtve, predno jih napade. Nadalje je dejal britanski zunanji minister, da bi morala Sovjetska zveza najprej odpoklicati svojo peto kolono mednarodnega komunizma, ki jo ima v vseh demokratičnih državah in kjer vprizarjajo ti agenti kominforma stavke in težkoče vseh vrst.

Nato je govoril še jugoslovanski zunanji minister Edvard Kardelj, ki je obdolževal Sovjetsko zvezo sovražnega nastopanja proti Jugoslaviji.

Hrvatskemu kulturnemu društvu v Frakanavi na Gradiščanskem

KOROŠKI SLOVENCIM SE Z VAMI KLANJAMO VAŠEMU VELIKEMU KULTURNIKU IN ŽELIMO SLAVJU POD VISOKIM POKROVITELJSTVOM NAJVEČJI USPEH V SMISLU DELA MATEJA MERŠIČA-MILORADIČA

ZA NARODNI SVET KOROŠKIH SLOVENCEV
Dr. VALENTIN INZKO Dr. JOŠKO TISCHLER

Kulturni odsek
Narodnega sveta

1. OKTOBRA 1950

DAN SLOVENSKE PESMI POD PECO

Vsi prisrčno vabljeni na proslavo naše pesmi in naše besede!

Prirrediteljev se bo vršila v dvorani glavne šole v Pliberku. Pojejo: moški, mešani in mladinske zbori. Med odmori igra domača glasba

Iz Jugoslavije

Tanjug javlja:

Predsednik Mednarodne banke, Evgen Black, je obiskal Jugoslavijo; sprejel ga je maršal Tito. Razgovoru so prisostvovali strokovni ministri jugoslovanske vlade, jugoslovanski poslanik v Ameriki, Vladimir Popović ter namestnik ministra za zunanjo trgovino, Vladimir Velebit.

Skupina ameriških senatorjev in članov parlamenta je obiskala Jugoslavijo.

V Srbiji je imenovala vlada 800 novih učiteljev za šolsko leto 1950/51.

V cerkvi sv. Marije v Zadru so odkrili znamenite freske iz XI. stoletja in so člani Akademije znanosti iz Zagreba na delu, da ohranijo te znamenitosti.

Tudi v cerkvi sv. Kristijana v Zadru delajo strokovnjaki, da ohranijo umetnine tega svetišča iz XII. stoletja.

Državno posojilo, ki je bilo ta mesec razpisano, je prineslo skoraj 6 milijard dinarjev, čeprav so bile prvotno samo tri milijarde predvidene.

Vsled slabe letine ima Jugoslavija za zimo velike gospodarske težave in kakor kaže, hočejo zapadne sile, Amerika in Anglija, nuditi Jugoslaviji izdatno podporo v živilih. To nakazujejo predvsem številni obiski ameriških in britanskih politikov v Jugoslaviji.

Jugoslavija in Nemčija

Gospodarski odnosi med obema državama postajajo vedno tesnejši. Najvidnejši izraz v tem stremljenju predstavljata velik blagovni kredit, katerega nudi Nemčija Jugoslaviji v znesku 35 milijonov dolarjev. Nemčija je hotela dovoliti Jugoslaviji veliko višji blagovni kredit, vendar zasedbene oblasti teh načrtov niso odobrile z utemeljitvijo, da še tudi v Nemčiji gospodarske prilike niso normalne.

Kredit je namenjen na nabavo raznih strojev in orodja in se opazovalec skoraj vsiljuje sum, da se je mogoče ena ali druga zasedbena sila bala za svoje trgovske zveze na tem delu Balkana. Za balkanski trg se torej trudijo bolj oddaljene države z veliko večjim trudom in bolj spretno kakor najbližji sosede.

Nova papeževa poslanica

V ponedeljek je bila v Vatikanu objavljena nova poslanica (enciklika) sv. očeta z naslovom „Menti Nostrea“. V poslanici opominja sv. oče zlasti duhovščino na nevarnosti komunizma, napram kateremu ne sme biti nihče slab in omahljiv.

Nadalje pa sv. oče v novi okrožnici biča tudi slabe posledice kapitalizma.

Spanija in Portugalska

V ponedeljek sta se sešla v španskem mestu Santiago de Compostela španski ministrski predsednik general Franco in portugalski ministrski predsednik Salazar. O vsebini razgovora tega sestanka, ki je povzročil splošno presenečenje, še ni nič znanega.

Začetek ob pol treh
Vstopnina 2 šilinga

Politični teden

Dvoje prizorišč hladne vojne daje te dni pečat napetosti med vzhodom in zapadom, oziroma komunističnim in nekomunističnim svetom. Na Koreji se je položaj obrnil. Tik pred napovedano zmago so Severnokorejci čez noč morali v obrambo in njih položaj je vse prej kot zavidanja vreden. Nenaden in uspešen poseg oboroženih sil UNO, ali pravilneje povedano, Amerikancev je tehtnico zaobrnil v škodo komunistične stvari in s tem tudi Sovjetske zveze. To se je močno zrcalilo na zadnjem

zasedanju Organizacije združenih narodov.

Sence dogodkov na Koreji so ležale nad dvorano, kjer so bili zbrani zastopniki skoraj vsega človeštva. Čeprav je Varnostni svet najvažnejša in najbolj učinkovita ustanova UNO, je generalna skupščina te organizacije vendarle tisti največji moralni činitelj, ki nadvse jasno pokaže, kakšno je mišljenje človeštva. To je tudi pokazal potek razprav in glasovanje. Čeprav bi bilo smešno zanikati dejstvo, da je precejšen del sveta danes komunističen, je vendarle velika večina prebivalcev sveta drugačnega mnenja. Komunistična napadalnost je našla svoj izraz na Koreji in posledice tega niso komunistični stvari prinesle nobene prednosti.

Ozračje, v katerem se je odigral prvi del zasedanja Organizacije združenih narodov, je jasno pokazalo, da proti vzhodnemu bloku osamljenost. Tudi tiste države, ki so do sedaj bile nadvse previdne v svojem zadržanju v sporu med Ameriko in Sovjetsko zvezo, so v vprašanju Koreje stopile na stran večine v UNO. Korejski zglede jih je v to prisilil. Zelo verjetno je, da bodo Sovjeti iz vsega tega pognili stvarne zaključke. Morda je v tej zvezi pametno omeniti, da so v zadnjem času Sovjeti postavili na hladno že vse tiste, ki so prorokovali, da se bo kapitalistični zapadni svet po vojni znašel v gospodarski krizi in se sam uničil. Potreben naj bi bil le še odločen zadnji udarec. Stvarnost izgleda seveda drugače.

Povrnimo se na UNO. V Varnostnem svetu je pred pol leta sovjetski delegat Malik zapustil sejo, ker je bil tam zastopnik nacionalistične Kitajske. Njegovo navzočnost je imenoval nelegalno in izzivalno. Pretekli so meseci in isti diplomat je prevzel predsedstvo Varnostnega sveta in v njem je sedel zastopnik Čang-kaj-šekove Kitajske. To je bilo navsezadnje razveseljivo dejstvo. Če bi bili Sovjeti hoteli korejsko vojno vojaško končati, bi bili to storili. Če sedaj žele o njej sklepati in govoriti za zeleno mizo, je to dovolj velike važnosti za svetovni mir.

Podoba je, da je Kitajska najtrši kamen za Organizacijo združenih narodov. Dejstvo je, da Mao-tse-tung vlada nad 400 milijoni Kitajcev in da je komunist. Porazeni Čang-kaj-šek ima v svojih rokah otok Formozo in precej vojaških sil, predvsem letalstvo in mornarico. Pravno je on še vedno edini zastopnik Kitajske. Področje njegove oblasti se je sicer skrčilo na najmanjše, ni pa še prenehalo. Na zasedanju UNO je bil indijski predlog za sprejem komunistične Kitajske odbit, toda zanj je vendarle glasovalo 16 držav in 10 se jih je glasovanje vzdržalo. Kot na dlani je, da se kitajsko vprašanje ne bo moglo več zavlačevati in v interesu splošnega miru bo UNO morala upoštevati stvarna dejstva. Ni znano, v koliko je Mao-tse-tung pogodbeno vezan na Sovjetsko zvezo. To je važno. Neodvisni — pa čeprav komunistični Kitajski — bi se vrata v UNO najbrže prej odprla.

Teško stališče ima Višinski. V vseh govorih delegatov je čutili obsodbo Severne Koreje. Ameriško javno mnenje še nikdar ni bilo tako odločno nasprotno Sovjetski zvezi. Wallis, dolgoletni zagovornik Sovjetske zveze, bivši Rooseveltovega namestnika in najožji svetovalec, je obsodil severnokorejske napadale. Že nekoliko prehudo in skoraj izzivalno pa je postopal bivši Trumanov proti-kandidat, republikanec Dewey, ki je na banketu prijatelj UNO obsodil napadalno politiko Sovjetske zveze. Pri tem je Višinski s svojim spremstvom dvorano zapustil. Višek vsega pa je bila

njegova naknadna izjava: „Čutim se počaščenega spriči odhoda tistih, ki hočejo svet uničiti.“ To so bile sicer neuradne izjave, vendar kažejo dovolj jasno, kako se je ameriško javno mnenje v zadnjih mesecih predrugačilo.

Posvet treh zunanjih ministrov v New Yorku

je bil namenjen vprašanju obrambe zapadne Evrope. Posebno poglavje pri tem je bila Nemčija. Prejšnji teden so bili prekinili konferenco, ker se niso mogli zediniti glede oborožitve Nemcev. Ko so s sejami potem nadaljevali, so bili vsi trije — Amerikanec, Anglež in Francoz, edini: Nemce bomo vključili v zapadni obrambni sistem. Govori se o treh nemških divizijah, govori se o močnih policijskih oddelkih, številke pa niso prave. Dejstvo je, da bo Zapadna Nemčija postavila svojo lastno armado. Francoski zunanji minister Schuman ima radi tega seveda precej neprilik doma, ki jih bo pa domenjeno in spretno znal premestiti. Pa tudi če bi prišlo do vladne krize radi tega, ostane pogodba med Schumanom in Achesonom v veljavi. Pri vsem tem pa se niso še zedinili, pod čim gajem poveljstvom naj bodo bodoče nemške vojaške enote. Francozi in Angleži zahtevajo, da bodo nemške čete podrejene vrhovnemu poveljstvu vojaških sil Atlantske obrambne zveze. K

vsemu temu pa bo morala dati svoj pristanek še bonnska vlada in tam bo Adenauer imel s svojim protivnikom Schumacherjem dovolj posla.

Franco se ponuja

Španski državni poglavar je pred dnevi govoril po radiu. Namen njegovih izjav je bil opozoriti zapadne sile na važnost Španije v slučaju spopada med Vzhodom in Zapadom. Dejal je, da je njegova država ključ do Evrope in da zamore postaviti na noge mnogo divizij, ki bi občutno doprinesle k obrambi evropskega kontinenta.

Pravi namen Francovega govora je bil seveda ta, da bi spravil Španijo v območje Marshallovega načrta, oziroma koristi, ki izvirajo iz njega. Španija želi prebiti zid, ki so ga postavili okrog nje zmagoviti zapadni zavezniki. Potrebuje posojil, potrebuje živeža. Verjetno bodo tudi tokrat njegovi pozivi naleteli na gluha ušesa. Francov režim — kakor znano — tudi z Vatikanom nima urejenih odnošajev. Franco se je oglasil pač, kakor že večkrat, ravno pred zasedanjem UNO, seveda z željo, da bi se tam kdo nanj spomnil. Njegov položaj pa je tako notranje kot zunanje politično zelo težak. Velikega strateškega pomena Španije v primeru vojne ne more nikdo zanikati. Toda vojno hoče ves svet preprečiti. Zato mora ostati

Konferenca zaupnikov socialistične stranke

V nedeljo dne 17. septembra je bil v Celovcu letni občni zbor socialistične stranke v obliki deželne konference zaupnikov. Konference se je udeležilo 300 zaupnikov stranke iz vse dežele. Od centralnega vodstva se je udeležil konference zvezni predsednik stranke, podkancler dr. Schärf, ki je raztolmačil notranje in zunanje politične probleme iz vidika stranke. Podkancler dr. Schärf je v svojem govoru naglasil, da sme biti socialistična stranka zadovoljna s svojimi uspehi. Seveda še ni dosegla vsega, kar si je zapisala na svoj prapor, posebno ne, kar se tiče mezd, cen in zgradbe novih stanovanj. Naglašal je, da morajo pristaši stranke gledati na uspehe, ne pa se vedno spominjati starega revolucionarnega poleta, katerega je imela prejšnja socialdemokratska stranka. Današnja socialistična stranka je vladna stranka in mora izvajati zakone, katere sprejema koalicijska v parlamentu.

Zunanje politični položaj pa je razlagal podkancler Schärf tako: „Mislim, da sem pred tremi ali štirimi leti na Koroškem enkrat dejal, če pade v Koreji opeka s strehe, bo padla tudi nam na glavo! Korejsko vprašanje samo nam že kaže, kako tvori danes ves svet eno celoto in ne smemo v politiki, tudi v tako majhni državi kakor je Avstrija, prezreti, kako se razvijata svetovnopolična situacija in mišljenje.“

Deželni glavnik Wedenig je nato kot deželni zaupnik stranke obrazložil politični položaj v deželi. Glede koalicije je deželni glavnik dejal, da je zaenkrat še v interesu demokracije in države, da se ostanejo socialisti v koaliciji. „Nihče pa naj ne misli, da moramo v koaliciji ostati za vsako ceno,“ je rekel deželni glavnik, ki je nato poročal zaupnikom stranke o delu stranke v vladi in je omenil, da so v času zadnjih let renovirali 40 šolskih poslopij, popravili mnogo cest in poti, da so v Labudski dolini zgradili kalorično centralo, da so začeli z gradnjo vodnih central v Reisseggju in Weissenbachu. S tem, pravi deželni glavnik, bodo težkoče na področju električne energije odpravljene in cena toka za industrijo nižja. (Op. ur.: Do sedaj in ravno v zadnjem času smo opažali, da cene za tok in instalacije vedno iz nepojasnjenih razlogov rastejo.) Nato je deželni glavnik naglasil, da je zasluha smotrne politike socialistične stranke, da je Koroška ostala nedeljena. (Menimo, da je mislil na obljube, katere so dajali na mirovni konferencah v smislu enako-

pravnosti koroških Slovencev tako na polju šolstva in šolske uprave, kakor tudi glede občevalnega jezika, glede splošne enakopravnosti v političnem in gospodarskem pogledu i. t. d. S temi obljubami so operirali tedaj, danes se jih že neradi spominjajo, čeravno vedno zopet naglašajo in pozdravljajo dobro sosedstvo z Jugoslavijo.)

Deželni zaupnik Wedenig je nato ostro obračunal z elementi, kateri so še pred par leti pri vsaki priložnosti zagrabili za svoje kovčke in jo hoteli „pobrisati“ iz takozvanega ogroženega ozemlja, danes pa napadajo bolj spretno politiko (upajmo, da ni v bistvu ista) socialistične stranke. Nato je govornik nakazal še skrb socialistične stranke za kmečko prebivalstvo in kot uspešno akcijo navedel razne strojne postaje na podeželju. Te so se vključ v vsej kampanji dobro obnesle.

V debati je nato Peturnig jun. (Šmohor) dejal: „Mi učitelji nočemo doprinesiti samo svojega pedagoškega prispevka k socializmu, temveč tudi političen prispevek. Nekdaj je bilo župnišče duševno in politično središče na vasi. Danes mora prevzeti to vlogo svobodno misleči učitelj. (Ploskanje. Upajmo, da bodo tako usmerjeni učitelji na slovenskem ozemlju znali najti pravilno razmerje do slovenskega jezika in do Slovencev. Ravno v zadnjem času smo ugotavljali, da so gotovi eksponenti v deželni vladi v personalnem oziru postopali v tem pogledu ravno obratno.)“

Posebno zanimiva pa so morala biti razmišljanja deleg. Schachnerja (Treibach), ki je stavil vprašanje ali je postopalo državno vodstvo pametno, ko je dovolilo vstopiti VdU-ju, katerega politična zrelost za demokracijo nas dosega, da še ni mogla prepričati, v avstrijsko politiko in parlamentarno življenje. (Odgovora na to vprašanje niso objavili in je, kar se tiče stranke kot takšne napram VdU-ju, že dan v obliki vprašanja.)

Mislimo pa da dvanajste točke resolucije konference, ki se glasi: „Na Koroškem samem je tudi vnaprej med nemško in slovensko govorečim ljudstvom treba strmeti za politiko sprave in pomirjenja. Konferenca slovesno izjavlja, da se zastavlja za nedeljiv mir v službi sprave med narodi, krepitve demokracije in socialne varnosti“ stranka ne bo mogla uresničiti, če bodo tudi v SPO prihajali vedno bolj na površje možje z nacistično miselnostjo.

Franco začasno za vrati. Žalostno pa je, da mora radi njegovega režima španski narod pogrešiti marsikaj, kar je dostopno povprečnemu zapadnjaku. Gospodarsko trpi. In v tem je vendarle morda krivica, ki jo vršita Amerika in Anglija nad španskim ljudstvom.

Nehote se ob tem spomnimo še položaja Jugoslavije. Tudi ta država ne dobiva Marshallove pomoči in se že zgolj zaradi tega mora boriti s težkimi gospodarskimi težkočami. Poleg tega pa je tam v teku preosnova gospodarstva iz privatnega v socialistično-komunistično ter se vrši velikopotezna industrializacija te doslej agrarne države. Vse to naj bi se izvršilo v okviru petletnega načrta, praktično takorekoč čez noč. Ker „odpadniku“ Titu vzhod ne daje več ničesar, je pa zapad toliko uvidevnejši. Trenutno grozi Jugoslaviji pomankanje živil in verjetno bodo ameriški senatorji, ki so bili na obisku pri Titu, doma dosegli nov kredit za Jugoslavijo. Koncem koncev je Jugoslavija po ameriški politiki sodeč, vendarle važnejši „ključ“ kot Španija.

Glede razvoja zadnjega političnega tedna bi bilo na splošno ugotoviti, da se je vsled preobrata na Koreji in kolikor toliko miroljubnega zadržanja Sovjetov v UNO možnost nove svetovne vojne občutno zmanjšala. Je pač tako: odprte karte na mizi prinesejo vsakemu jasen vpogled. Iz gmote težkih oblakov sije vendarle svetloba. Ta svetloba naj bo spoznanje, da se je v zgodovini človeštva vsaka neutemeljena napadalnost končala s porazom napadalca.

„DER DEUTSCH-OESTERREICHER“

Državni pravdnik je zaplenil prvo številko novega lista „Der Deutsch-Oesterreicher“, ki je izšel 2. septembra v Leobnu. List je izraz nacistične miselnosti in bi se po svoji vsebini brez vsega lahko uvrstil v nemško časopisje iz let okoli 1940.

PREDSENIK SVETOVNE BANKE

Pretekli teden se je mudil v Beogradu predsednik svetovne banke. Po razgovorih v Beogradu je odpotoval predsednik Blacke v Nemčijo in v Frankfurtu je v posebnem razgovoru izjavil upanje, da bo postala tudi Zapadna Nemčija kmalu članica Svetovne banke.

NEMCI V SOFIJI

V ponedeljek je posebno zastopstvo Vzhodne Nemčije pod vodstvom namestnika ministr. predsednika Vzhodne Nemčije, Ulbrichta, sklenilo v glavnem mestu Bolgarije, v Sofiji, pogodbo o političnih, gospodarskih in kulturnih zvezah z Bolgarijo. Bolgarsko ljudsko republiko je zastopal bolgarski ministrski predsednik Červenkov.

JUGOSLOVANSKI ZRAKOPLOV V CELOVCU

Pretekli petek je pristal na celovškem letališču jugoslovanski zrakoplov. Letalo, ki je prispelo iz Ljubljane, je vodil jugoslovanski nadporočnik, ki se je javil kot begunec pri britanskih vojaških oblasteh v Celovcu. — V ponedeljek so britanske oblasti izročile letalo jugoslovanskim častnikom in letalo se je opoldne vrnilo v Ljubljano. omenjeni nadporočnik pa je ostal v Celovcu.

VELESEJEM V CHICAGU

Uspeh mednarodnega velesejma v Chicagu, ki so ga pred kratkim zaključili, je prekosil tudi najbolj optimistična pričakovanja in ga je mogoče primerjati le z nekaterim velikimi sejmi v Kanadi in v Evropi. Dotok obiskovalcev in obseg prodaje blaga sta bila nad vse zadovoljiva in še posebno značilna za Združene države, kjer ponavadi take prireditve ne zanimajo posebno javnosti. Vse to naravno omogočuje upanje v nadaljni razvoj velesejma — ki bo, kot je bilo objavljeno, zopet v Chicagu v prihodnjem letu od 10. do 23. septembra in bržkone tudi v marcu in aprilu leta 1952. Zastopniki merodajnih trgovskih krogov v Chicagu so se že obvezali, da bodo nakazali za organizacijo velesejma v letu 1951 skupno vsoto 250.000 dolarjev, medtem ko je bilo nakazanih za letos le 100.000 dolarjev. Tudi številni evropski razstavljalci in še iz drugih držav so že zaprosili zaželeno površino za drugo letno razstavo.

LJUBELJ

V Karavankah, ki ločijo kot težka naravna meja našo deželo od sosedne Kranjske, so trije večji in pomembnejši prelazi, ki posredujejo zvezo med obema deželama, in ti so (od zahoda proti vzhodu): Sedlo nad Podkorenem (Podkorensko sedlo), Ljubelj na črti Kranj—Tržič—Borovlje—Celovec, ter Jezerski vrh na črti Kranj—Jezersko—Železna Kapla—Velikovec, Podkorensko sedlo veže Visoko Gorenjsko s spodnjo Ziljsko dolino, Ljubelj srednjo Gorenjsko z Rožem in vso Celovško kotlino, Jezerski vrh pa istotako srednjo Gorenjsko s Podjuno. Vsi trije prelazi so zelo stari in poznani so bili že v sivi davnini, nad njimi pa je vsekakor najimenitnejši Ljubelj (1370 m).

Zanesljivi dokazi obstoje, da je bil prelaz Ljubelj poznan in kot tak uporabljan že v rimski dobi, iz česar se sme z vso gotovostjo sklepati, da so se ga posluževali že tudi predromski prebivalci obeh dežel. Svoji razcvet pa je doživel prelaz ob koncu srednjega veka in v renesančni dobi. Tedaj je nastala prva novodobna dobra cesta preko njega in takrat nekako se je že tudi rodila misel, napraviti skozi Ljubelj predor, misel, ki je bila uresničena v naših dneh. Cesta čez Ljubelj je bila ena najpomembnejših prometnih in trgovskih žil v vseh Karavankah, po njej so potovale skozi stoletja kolone tovornikov, ki so nosile v obeh smereh trgovsko blago. Posledica tega so bile bujno cvetoče naselbine v obeh dolinah in še daleč izven njih, tako predvsem Kranj in Tržič na južni strani, na severni pa Borovlje in Celovec, da ne omenjamo življenja po vaseh in zaselkih. Ta cesta je bila nekaka življenjska žila obeh dežel. Stari Valvazor jo je v svojem znamenitem delu vredno ovekovčeval v besedi in podobi.

Z zgraditvijo železniške proge iz Celovca oz. Beljaka do Področnice ter skozi predor na Jesenice, je kajpada trgovski pomen Ljubelja močno zatonil, ni pa prenehal. V sklepu dogodkov v zadnji svetovni vojni ga je nemška vrhovna komanda vključila v svoj operativni načrt kot dostopno oz. ev. tudi odstopno črto in ker cesta preko vrha ni ustrezala, so v zadnjih letih vojne izvrtali skozi hrib tunel, ki je bil delo in grob številnih ujetnikov. Maja leta 1945 se je skozi tunel umikal velik del nemške jugovzhodne armade, ravno tako pa tudi ogromne množice ljudstev, ki so se umaknile pred komunističnimi četami. Kmalu po teh dogodkih je Jugoslavija hermetično zaprla tunel in prelaz in vse doslej promet tu ni bil mogoč, ravno tako seveda tudi ne nad Podkorenem in na Jezerskem vrhu.

Hermetično zaprte meje, ki datirajo kot pojav od dne izvedbe komunistične revolucije v Sovjetski Rusiji in so se po koncu druge svetovne vojne pomakni-

le daleč proti zapadu na ozemljih Jugoslavije, Ogrske, Poljske in Češke, so za dežele s takimi vladavinami značilne, vendar pa bolj možne pri velikih, kot pri malih državah. Narodi, zlasti mali, so navezani na medsebojno občevanje in izmenjavanje materialnih in kulturnih dobrin, to narekujejo ozemeljskopolični in gospodarski zakoni. Še celo velja ta trditev za taki dve deželi kot sta Koroška in Kranjska, ki sta v vsej svoji zgodovini bili najtesneje medsebojno povezani.

Vodeč o tem dejstvu računa, je jugoslovanska vlada sklenila izročiti Ljubelj prometu in dne 9. avgusta t. l. je bil prelaz odprt in v navzočnosti predstavnikov jugoslovanskih in avstrijskih oblasti. Kot prvi se je novodoprtega prehoda poslužil neki švicarski motorist. Če je z otvoritvijo podano upravičeno upanje, da nastopa doba normalizacije razmer tudi na tem področju in da se Jugoslavija hoče vključiti v veliki geografski prostor k naravno nakazanem in smotrnem sodelovanju z drugimi deželami, in smemo torej to odprtje smatrati kot akt politične preudarnosti in dobre volje, je na drugi strani prosti Ljubelj odprl na stečaj vrata dolgo zatajevanim nadam prebivalstva to in onstran Karavank in upati je, da bo te nade tudi izpolnil.

Nobena stvar tega dejstva ne more tako osvetliti kot kaka nedelja na Ljubelju, kjer hkrati doživimo tudi vso kompleksnost tega imena. Gledati na „Ljubelj“ preenostavno bi se reklo, zgrešiti njegov pomen in ne vedeti, katerih metod se morajo odgovorni krogi poslužiti, da to ne bo samo votla fraza. Na katerih resna politična dejavnost gotovo ni interesirana. Poleg našega koroškega rojaka — Slovenca, ki hiti gor, vidiš izletnika, ki ga žene hrepene.

V sosednji vasi

Nekega dne, bilo je par dni pred žegnanjem, sem šel v sosednjo vas. Dol pri potoku „havžje“ znana gospodinja dobro in slabo, kakor se pač da, če ima človek polne roke dela. Zito je bilo sicer že pod streho in ženske niso več tožile, da jih križ boli, — pa vendar — tožile so. Čul sem, da je zaslužek premajhen, kajti z desetimi šilingi na dan ne prideš daleč, ostaneš suh kakor cerkevna miš, tudi če bi v mevtrah (škafih) deževalo. To je seve v slikah povedano, a razumljivo brez vsake težave, ker je jasno kakor nebo, na katerem ne vidiš najmanjše meglice, o oblakah pa sploh govoriti ne smeš.

Tudi gospodinja je tarnala. Cene za kmetijske pridelke so nizke, davki pa

mestih; na deželi, zlasti v tem delu, je še ni bilo čutiti. Le matere je pogrešal in domačih hribov. Da si je lažje predstavljati njen obraz, je pogledoval sliko, kjer sta z materjo skupaj slikana. Kot prvošolec je bil tako priden, da je prinesel domov prvo odliko. Za nagrado se je šel z materjo fotografirati. Slika je bila že orumenela in obledela ter od dolge poti nekoliko pomečkana. A mati, v dolgi obleki, z lepo krono las okoli glave, je bila nadvse dostojanstvena in lepa. — Pisal je že bil, a Bog ve, če je pisanje prišlo na cilj? Saj so bile zveze z Evropo slabe, oni čisto odtrgani od sveta, nihče ni skrbel zanje in ujetniki so se sami sebi zdeli zapuščeni in pozabljeni.

Vsako leto enkrat pa so šli v Samaro, da so tam dobili obleko iz velikih skladišč. Tedaj so se srečali nekdanji znanci in si povedali novice celega leta. Domotožje se je spet zbudilo. Domača govorica je še bolj spominjala na domovino in domače.

„O, Andrejčič!“ je zaklical Rok, ko je zagledal rojaka iz sosednje vasi. „Še vedel nisem, da tudi ti deliš mojo usodo. Ali dobiš kaj glasu od doma?“

„Seveda, že dvakrat sem dobil pisanje. Od nas še kar redno odhaja pošta.“

„Bodi dober in oddaj tudi mojo kar-

nje po zares velikih naravnih lepotah okrog Ljubelja, brez ozira na jezik, ki ga govori, vidiš človeka, ki je doma tu, a mu je srce zakoprnelo po razgledu proti jugu, kjer še živi veja njegovih sorodnikov, vidiš preseljenca, čigar pol familije je tu, pol tam, dalje begunca, ki so ga višji dogodki primorali od doma, vidiš avtomobilista in motorista, ki se veseli novih možnosti, časnikarja, mednarodnega opazovalca itd. Vsakdo gleda Ljubelj pod svojim zornim kotom, celo prav intimnim, nekje na dnu pa so si vsi obiskovalci podobni v neizmernem hrepenenju po miru med narodi, po medsebojnem prijateljstvu, rešnični svobodi in človeštvu, kjer bodo odstranjeni vsi negativni nagoni in izbrisane sence. S tega stališča je Ljubelj več nego zgolj prelaz, je simbol. Za nas ne bi bilo nič lažjega kot gledati na to otvoritev iz zornega kota lokalnega patriotizma, toda slabo bi s tem služili stvari, kateri naj tudi Ljubelj služi in to brez dvoma tudi po zamisli odgovornih državnikov. Zato rajši poudarimo ono vsestranost in pestrost tega razveseljivega dogodka, ki je na eni strani gotovo njegova senca, na drugi pa brez dvoma njegova velika svetloba in nada.

V obvladovanju te kompleksnosti, katero sta v končnem izsledku mogla povzročiti samo čas in prostor in le v manjši meri ljudje, leži — to moramo jasno povedati — velika šansa Jugoslavije na Ljubelju. Srčna želja nas koroških rojakov je, da te šanse merodajni faktorji onstran gora ne bi zapravili, kajti to ne bi bilo niti v interesu njih države, ne v interesu sožitja med narodi, kateremu morajo končno služiti tudi gorski prelazi. Ljubelj naj bi bil v resnici začetek nove dobe in ne nov oder za izvajanje starih praktik, živo torišče politične finese in takta, kakršne so bile navadno meje civiliziranih držav, službe. Če končnemu toli zaželjenemu pomirjenju med ljudstvi in narodi. Prepričani smo, da si Jugoslavija te šanse ne bo dala odvzeti.

Poslušala je pazljivo, končno pa mi zagrozila s prstom rekoč, da sem šaljivec ter obljubila storiti tako, kakor sem ji svetoval.

A meni so se smilile gosi... Doma sem sedel za mizo in kar na hitro napisal naslov:

Gosi

Gosi gagajo počasi,
po gorici: „Ga, ga, ga.“
Kadar jih pa eden splaši,
godrnjajo: „Ga, ga, ga!“

Kar z odprtimi peruti
se poženejo čez dvor,
kljun rumeni vsaka brusi:
„Ga, ga, ga“ pri skednju gor.

Gospodinjto tam pred pragom,
jo poznate? „Ga, ga, ga!“
Pride praznik, reče dekli.
„Tisto! Kaj bo ga, ga, da?“

R. Vouk.

Srednje šole v Sloveniji

Z novim šolskim letom so odprli v Sloveniji dve novi višji gimnaziji in sicer eno v Celju (ki ima sedaj dve popolni gimnaziji), drugo pa v Stični na Dolenjskem. Tako je sedaj v Sloveniji 30 popolnih gimnazij. Veliko pa je število nižjih gimnazij, saj ima skoraj vsak malo večji kraj že svojo nižjo gimnazijo.

Med gimnazijami sta dve klasični gimnaziji (v Ljubljani in v Mariboru).

Med novostmi letošnjega šolskega leta na slovenskih srednjih šolah je zanimivo, da so poleg ruščine uvedli še kot obvezne predmete angleščino, francoščino in nemščino ter tudi latinščino od V. do VIII. razreda gimnazije.

Upravna oblast v Sloveniji stremi za tem, da bi čim več študentov stanovalo v internatih. Tako ima vlada seveda veliko večji in edini vpliv na vzgojo študentov, ker so vsi internati v državni lasti in upravi. Za letošnje pripravljene skupno 75 internatov, v katerih bo stanovalo okrog 7.000 dijakov.

GORICA

Slovenske romarje iz Trsta in Gorice je sv. oče pozdravil v Rimu pri skupni avdienci v slovenskem jeziku. Nakar so romarji odgovorili z vzklikom: „Živel papež!“

LJUBLJANA

14. septembra 1950 je praznoval predsednik slovenske akademije znanosti 60 letnico svojega rojstva. Dr. Fran Ramovš je priznani strokovnjak za slovenski jezik in ima za ves jezikovni razvoj neprecenljive zasluge. Od leta 1918 naprej je redni profesor ljubljanske univerze.

Z. I. M:

Zvesta seca

28.

Dijaka Roka so poslali na veliko kmetijo. Nikogar niso imeli, ki bi pasel ovce pa so to delo prepustili Roku. Stari Aljoša, ves bolehen in polomljen, ni bil več v stanu paziti na štirinožno družino, ki je bila zraven tega še zelo številna.

Rok se je kmalu sporazumel z novim gospodarjem. Saj je bil kmečki sin in se je spoznal pri živini. Zraven pa je imel še mehko srce, da je bil kot nalašč za pastirja.

Večji del leta je moral prebiti kar na pašnikih. Potoval je z ovcami s popašenega dela na še nepopašen kraj in vlekel s seboj pastirsko kočico. Ta je bila na štirih kolesih in je v njej ponoči spal, ob slabem vremenu pa tudi vedril. Navadil se je bil kmalu ruščine. Gospodar mu je od časa do časa pošiljal hrano ter zraven časopise, da mu ni bilo dolgčas. Zaprozil je tudi za knjige in res so mu prinesli Tostojca, Dostojevskega in še druge pisatelje. Zelo se je bil navadil samote in miru. Komaj je vedel kaj o revoluciji, ki je divjala v

visoki. In človek se zjezi, da postane tudi suh in se postara za 10 let. Za ženske je to spoznanje grozno. Ne vem, kaj na svetu jih še bolj razburi...

Da bi gospodinjto malo potolažil, sem odgovoril: „No ja, gosi tukaj na gorici so pa mastne in debele!“ Zdaj pa je bil ogenj v stregi „Od vas pa bi nikdar ne pričakovala zasmehovanja,“ se je zadržala. Par minut je trajalo in potem se mi je šele posrečilo pojasniti prejšnje besede takole: „Kaj pa pomagajo človeku gosi na gorici, posebno, če so sama kost in koža? Vse spadajo na mizo, kuhane ali pečene! Vsak, kdor je gosjo pečenko, je čil in zdrav, ima obraz kakor mesec v polnem. Vrh tega je v par dneh žegnanje.“

Nisem še dobil nikakega sporočila iz Roža. Mamo gotovo zelo skrbi, kako je z menoj.“

„Rad ustrezem, ker vem, kako so se naši razveselili, ko so zvedeli, da sem še med živimi. Pisali so mi celo, kakšne razmere so sedaj doma, koliko in kateri so padli ter katerih še ni domov.“

„Bog ve, če je naš Joži doma. Če ne, se morajo mama še zdaj sami ubijati na gruntu. In kako je z Rezijo ter Mojcijo? Joj, kako rad bi bil že doma!“ Žalost je govorila iz Roka. Ko sta se znanca poslovila, je Rok jokal na skrivaj.

Navadil se je bil samote, ker se je moral. Zdaj ob tem srečanju pa mu je srce vse močneje zahrepenelo po domovini in domu.

*

Obleka, s katero se je vračal k gospodarju, je bila slaba, da mu je ta na lastne stroške kupil klobučevinasto. Bližala se je zima in Rok se je veselil, da se bo kmalu preselil s pašnika v vas. Še nekaj noči bo prespal v svojem vozičku med ovcami, potem pa bodo odšli domov. Zadnje noči ni mogel več spati. Gledal je zvezdnato nebo in te božje luči. „Glej, veliki voz in mali voz; morda jih vidiš tudi mama. Pa orion, katerega je tolikokrat opazoval s klanca nad vasjo! Iste so zvezde, isto sta, a ven-

dar taka razdalja!“ Ugibal je, koliko je ura. Dobro se je spoznal na tek zvezd in po njem določal nočni čas. „Tri bo proč!“ Ovce so začele dvigati glave, psi so se že prišli pokazati svojemu gospodarju. Potem je Rok zanetil ogenj, da si skuha zajtrk in se ogreje. Kmalu bodo tudi mama vstali, dan začeli z molitvijo, pokropili še speče otroke in morda tudi njega s par kapljicami žegnane vode škropec na vzhod. Zdaj so gotovo že vse spravili s polja. Sirk sušijo in repo rujejo ter sadje obirajo. Najlepše hruške in jabolka bodo spravili na posebno polico s pristavkom: „Tega pa se ne dotikajte otroci, to bo za Roka!“

Tako je Rok mislil na dom in na mater. „Da bi vsaj kako pošto dobil. Pol lažje bi živel. Kako srečen je Andrejčič, ki ve za svoje in oni za njega.“

Naredil se je lep poznojesenski dan. Pogledaj je v pravoslavni koledar in zračunal, da bodo v dveh dneh Vsi vsi. „Na atijev grob bodo šli drugi, žebrali bodo za rajne in na večer vernih duš pripovedovali po treh rožnih venčih o nesrečnih zakletih dušah, o padlih vojaki in drugih groznih dogodkih. Morda bodo še posebno mislili nanj. Pa da bi le mama že vedela, da je živ in da mu ni prehudo.“

(Dalje prihodnjic)

Govor ob blagoslovitvi šole v Potočah, 18. septembra 1950

(Slovenski prevod)

Op. ure d n.: Z ozirom na napade, ki so jih objavili razni listi v zvezi z nagovorom ob priliki blagoslovitve šole v Potočah, smo prosili g. župnika Holmarja, da nam stavi svoj rokopis na razpolago. Objavljamo celoten govor, da javnost sama presodi stvarnost govora. Če seve citiranje okrožnice sv. Očeta pri nas pomeni politiziranje, potem pa vsaj ne govorimo več o svobodi Cerkev. — Z vsebino govora pa se bomo ob priliki še podrobneje pečali.

*

Spoštovani gostje! Dragi verniki!

Nadvse pomenljivo je, da je šolska oblast povodom današnje tako pomembne slovesnosti povabila Cerkev, da izvrši blagoslovitev. Saj je prav Cerkev izza let, ko sta prenehala samodržstvo in nesvoboda, sejala nešteto šol in vzgojnih zavodov po vsem svetu. Ona nam je posredovala kulturo iz starega veka oziroma nam je dala novo krščansko kulturo. Saj ona ima dvojen pravni naslov, s katerim ima prvo besedo v šolstvu. Prvi je beseda, ki jo je izrekel Gospod, ustanovitelj Cerkev: „Pojdite in učite vse narode!“ Drugi pravni naslov pa je nadnaravno materinstvo; v njem in z njim rodi človeka v nadnaravni red. Na teh dveh pravnih naslovih nadnaravnega reda je osnovana pravica Cerkev, ne samo zato, da ustanavlja šole in jih vzdržuje, temveč tudi zato, da sodi loča v šolstvu in vseh stvarih, ki zadevajo vero in pravost.

Samoposebi pričakujemo, da molitve sv. Cerkev pri blagoslovitvi šole o tem govori, naj bi šola prinesla čim več blagoslova učiteljem in učencem; da pri tej blagoslovitvi prosi za darove duha, za modrost in razumnost, da prosi za božje varstvo in tako tudi se glasijo njene molitve. Boga prosi, naj pošlje nad hišo svojega angela varuha, da bo varoval in ščitil njene prebivalce, učitelje in učence. Nadalje prosi in pozornost se vzbuja, ker niso v prvi vrsti darovi duha, za zdravje, strah božji, svetost, krepostnost, slavo, ponižnost, dobrotljivost, pohlevnost, milosrčnost, sprejemljivost za pouk, spolnjevanje postav, ubogljivost in hvaležnost do Boga ter za sedmero milosti Sv. Duha. Te darove naj bi Bog podelil učiteljem in učencem. To je, za kar prosi Cerkev in blagoslovnih molitvah.

To pa še ni vse. Pa že samo to nam pojasni, kako širokogrudno gleda Cerkev na šolstvo. V šoli gleda razvoj vsega mladega življenja in zato prosi tudi za vse darove, ki jih človek za svoje življenje rabi. Vedno gleda celoto človeškega življenja in prosi za harmonijo darov, ki naj bi jih Bog podelil ljudem, vzgojiteljem in gojencem. En dar pa je, ki ga doslej še nisem omenil, ki pa zavzema prav odlično mesto pri tej blagoslovitvi, to je dar miru. Miru predvsem želi Cerkev šoli, mir, blagoslov miru izreka, ko blagoslovlja šolo.

Takoj, ko pride duhovnik do hiše, k šoli, je prva beseda, ki jo pove, pozdrav, ki ga je ukazal Gospod, da ga izrečejo vselej, kadar pridejo njegovi apostoli do kake hiše: „Mir tej hiši!“ Prva beseda je: „mir“. In ko blagoslovljajoči duhovnik vstopa v hišo, spet reče po naročilu sv. Cerkev: „Mir tej hiši!“ Na prvem mestu stoji ta pozdrav tudi pri blagoslovu šole in ta želja se posebej še utemeljuje. Kadar sv. Cerkev moli blagoslov, utemeljuje svojo prošnjo, svojo najvažnejšo prošnjo in s tem, da ravno mir, željo, molitev za mir utemeljuje, odlikuje sv. Cerkev prav to besedo. Tako govori: „Gospod, ki si svojim apostolom rekel, v katero koli hišo boste vstopili, pozdravite in recite: mir tej hiši, prosimo te, naj pride oni mir na to hišo, ki je namenjena pouku mladine, in na njene prebivalce, na učitelje in učence.“

Potem pa se ta želja sv. Cerkev po miru še ponavlja. V eni molitvi moli duhovnik: „Ob mojem vstopu naj se po zaslugah tvojih svetih izvrši bez sovražnika in pa prihod angela miru.“ V drugi molitvi pa: „Tvoji sveti angeli naj prebivajo v njej in naj vse v njej prebivajo, učitelje in učence, ohranijo v miru.“

Samoposebi se razume, da ne bomo dolgo spraševali, kakšen mir je mišljen, kadar Cerkev o miru govori. Kadar govori Cerkev o miru, misli najprej na mir z Bogom, mir srca, posvečujočo božjo milost, in tega miru želi Cerkev predvsem šoli, da otroci z Bogom zvezani, napredujejo ne samo v vednostih tega sveta, temveč tudi v strahu božjem, v nebeški znanosti, da najdejo pot do svojega pravega, končnega cilja. Potem pa ima Cerkev v mislih tudi še drugačen mir, ki je v tem, da nas sovrážnik ne nadleguje, da smo prosti sovrážnikovega vpliva, in mir prebivalcev medseboj. Za ta mir moramo prositi Boga miru in z dobrimi deli kesanja in sprave moramo molitev podpreti. Z dobrimi deli se moramo spraviti z božjim veličastvom. K temu nas opominja sedanjí sv. oče. Pred kratkim še, 9. julija 1950 je prišla na svetlo okrožnica sv. očeta in v tej nas nadalje še opominja ne samo k molitvi, ne samo k dobrim delom kesanja in pokore, temveč nas opominja, naj tudi pomislimo, iz katerih korenin vzraste pravičen in trajen mir in na kakšen način se da gotovo doseči in zavarovati. Da se doseči le na osnovi krščanskih načel in nauk, ki jih je odkritosrečno in vestno treba udeležiti. Ta načela in nauki opominjajo ljudi k resničelnosti, pravičnosti in ljubezni do bližnjega. Brzdajo njih poželenje, pomirijo čutnost, da je poslušna razumu, razum pa nagibajo, da se ukloni Bogu.

Dragi verniki! Spoštovani gostje! Reklo bi se, da cerkevno blagoslovljanje tlačimo na raven prazne ceremonije in da sami sebe smešimo, če nismo voljni iztrebiti vse, kar moti mir pri nas, in gojiti vse ono, kar prinaša mir, v kolikor je v moči vsake posamezne osebnosti.

Kot marsikje, je tudi v naši škofiji marsikaj, kar na šolskem poprišču moti mir in s tem tudi mir v koroški deželi. S svojimi molitvami nas Cerkev opozarja, da je za uspešno napredovanje šolskega življenja potreben najbolj mir; ona, stara vzgojiteljica človeštva to pač najbolje ve. Pravzaprav pa je to že stara šolska modrost, kajti latinec pravi: „Inter arma silent musae,“ ko rožlja orožje, molčijo znanosti in lepe umetnosti. Tja pa hrepeni želja nas vseh: po miru. Vprav današnji čas in vprav, ko motrimo to šolo in šole našega kraja, moramo reči, vprav nemir je uspešnemu razvoju šole in uspešnemu razvoju otrok v šoli škodoval in vsi uvidni ljudje morajo to vedno spet opazovati. Zato je tudi naša iskrena želja, naša srčna želja, mir naj bi tu vladal, da bo mogla šola svoje delovanje popolnoma uspešno vršiti. Z vsem srcem torej se bomo pridružili želji Cerkev in njenim molitvam pri blagoslovu, in z vsem srcem bomo z njo vred izrekli: Mir naj pride na to hišo in njene prebivalce.

Premalo pa bi bilo, če bi le z besedami prosili za mir. Molimo naj in prosimo Boga miru, ki od njega izhaja, krščanskega miru. Prav v tem letu so nas sv. oče ponovno pozvali, da prosimo za mir, kajti molitev izprosi mir od Boga. Toda ne le molitev sama. Z dobrimi deli jo moramo podpreti. Z dobrimi deli, ki bodo ustvarjali mir in segali v našo vsakdanjost ter jo oblikovali po krščanskih načelih. Ako se pri tem ne bi vsaj deloma zadosti konkretno dotekali tudi mir kalečih stvari naše vsakdanjosti, bi bil ta nagovor le neobvezno govoričene mimo resničnosti naše vsakdanjosti. Pomagalo bo le, da pogledamo dejstvom v oči, ne pa dejstva kot nekaj neobstoječega postavljati. Resnica je tista, pravi sv. oče, ki nas osvobaja in polaga temelje miru. Nadalje pomislimo, da je treba zahteve naravnega prava v njihovi skupni harmoniji priznati in ob njih je treba naše šolske razmere presojati. Premislimo, kako naj našo šolo uredimo, da bo upravičenim zahtevam pravičnosti in ljubezni odgovarjala. Tako bomo pripomogli do miru. Le potem naše blagoslovljanje ne bo veljalo za prazno ceremonijo in naša molitev ne bo prazno blebetanje ustnic.

Dejstva. Dejstvo je da je naša koroš.

ka dežela, naša koroška škofija domovina dvema narodoma. Dejstvo je tudi, da se je v preteklih desetletjih poskušalo vse mogoče, da bi se v šoli izključno uveljavil jezik le enega, močnejšega naroda, celo proti volji staršev in s kršitvijo državne ustave. Dejstvo je, da so iz teh šol izšli ljudje, odtujeni svojemu lastnemu narodu. Dejstvo, da en narod v šoli ne uživa enakopravnosti, ker ima za njega jezik le malo učiteljev potrebno izobrazbo. Dejstvo je, da pač obstoja postava, ki kolikor možno odgovarja zahtevam naravnega prava, dejstvo pa tudi, da ta zakon ni dejansko izveden. Dejstvo je, da se hujska proti temu zakonu iz sovraštva do enega naroda in se poizkuša doseči odpravo tega zakona. To vse so dejstva, ki pomenijo kršenje naravnega prava in predstavljajo zato motenje miru v deželi. Sklicujejo se na pravico staršev. To je pravica, ki je nekršljiva, pravica staršev, da vzgojijo potomce, pravica, ki ima prednost pred vsako pravico narodnega občestva in države in je zato nedotakljiva pravica napram vsakršni zemski oblasti. Je to nekršljiva pravica, ni pa neomejena. Ima svoje meje kot vsaka zemska pravica ob nadrejenih in enakoveljavnih pravicah. Tudi ta pravica se mora uprabljati v skladnosti z vsemi drugimi zahtevami pravosti in občega blagra. Prav čisto nič pa ni govora o pravici staršev in ne gre, se nanjo sklicevati, kadar starši svoje volje iz kateregakoli vzroka niso mogli neoporečno svobodno izjaviti.

Tako je sv. oče papež Pij XI. v svoji okrožnici „Mit brennender Sorge“ izjavil: „Zakoni in drugačni ukrepi, ki izločajo to naravnopravno dano pravico staršev v šolskih vprašanjih ali

pa jo s pretajo in silo naredijo nedeljavo, so v nasprotju z naravnim pravom in so v najglobljem in zadnjem jedru neuravni.“

Cerkev, poklicana varuhinja in razlagalka božjega naravnega prava, ne more drugače, kot da vpisovanje v šolo, ki se je v zadnji preteklosti (pisano 13. marca 1937) izvršilo v stanju očitne nesvobode, označi kot produkt nasilja, ki mu manjka vsakršni značaj pravosti.“

S tem smo pokazali samo na nekaj nasprotij, ki oba naroda na Koroškem ločijo in onemogočajo mirno sožitje. Ne zato, da bi delali rane, je to povedano, temveč da bi celili. Prava volja do miru išče poti. Sedaj vladajoči sv. oče so ga ponovno pokazali. Za uresničenje pravičnega miru naštevajo sv. oče več točk, one, ki spadajo sem, navajamo: Pravica do življenja in dela vseh narodov, velikih in malih, mogočnih in slabotnih. Sv. oče poudarjajo, da volja do življenja enega naroda ne more pomeniti smrti in pogin drugega. Neka druga točka je: Enakomerna, dobro premišljena in vsem pravična revizija pogodb, da se v primernem okviru ugotovi pravičnim potrebam vseh držav in narodov, posebno potrebam narodnih manjšin. Še več, v že navedeni okrožnici z dne 19. julija 1950: „Sovraštvo ni še nikdar nič dobrega ustvarilo. Razume se samo po sebi, da morajo retni ljudski razredi priti do človeka dostojnega stališča, toda ne z nasiljem in nemiri, temveč po pravični zakonodaji.“

Prav tako je treba vsa nasprotstva, ki ločijo in cepijo narode, brez izgube časa in v znamenju resnice ter pod vodstvom pravičnosti premagati.“

Jedro papeškega nauka je na to usmerjeno, da se novi red, ki ga hočejo dati narodom, „ne smatra in ne oblikuje le kot nekakšen čisto zunanji mehanizem, le na podlagi sile, brez notranje odkritosrčnosti, brez popolnega življenja, brez veselja in miru, brez časti in vrednosti.“ Sovraštvo, nezaupanje, koristnost kot osnova in pravilo prava, prevelike razlike na gospodarskem poprišču, egoizem je treba premagati in v molitvi, apostolatu in dejanju je treba ustvariti osnove novega reda.“

In še to pravijo sv. oče: „Prepričan kristjan se ne sme zapreti v udoben in samogolten ‚izolacionizem‘, če je priča

stiske in zapuščenosti svojih bratov, če dosežejo njegovo uho klici gospodarsko slabotnih... če dobro pozna zablode slepega nacionalizma, ki taji povezanost posameznih narodov med seboj, ali pa jo tepta z nogami, povezanost, ki nalaga vsakomur mnogovrstne dolžnosti nasproti veliki družini narodov.“

Kar jaz delam, je, da sledim besedam sv. očeta, ki poziva duhovnike, „da oznanjamo in uveljavljamo in branimo resnico in da jo prosto dušno uporabljamo v dejanskih prilikah, ki nas obdaja.“ Dalje se glasijo besede sv. očeta še: „Prvi, najbolj samo po sebi umljiv dar ljubezni od strani duhovnika do njegove okolice je služiti resnici in sicer celi resnici; je razkrinkanje in zavračanje zmot, vseeno v kakšni obliki, v kakšni obleki in v kakšnem lišpu se širi. Če bi se temu odrekli, bi bilo to izdajstvo pri Bogu, in našem poklicu, bil bi to greh proti pravemu blagru vašega naroda in domovine.“ Tem besedam namestnika Kristusovega na zemlji sledeč in sledeč svoji vesti, morem in moram povodom te šolske slovesnosti, pri kateri prosimo Boga za mir, pokazati prosto dušno na vzroke, ki motijo mir v naši deželi, v kolikor so v zvezi z našimi šolskimi razmerami.

Vem: Neumevanje ali pa tudi zla volja bodo moje besede napačno razlagali, jih zavijali in jih označevali kot politiko. S tem bodo skušali mojim besedam, — ki končno niso moje, temveč so besede sv. Cerkev, besede Kristusovega namestnika na zemlji, — v splošnosti vzeti veljavo. Na marsikoga že tudi učinkuje krilatice, da politika nima z vero nič opraviti. Seveda je lažje in bolj prijetno, da se izjavljamo o zadevah javnega življenja morda le tu in tam prav oprežno in „previdno“, da le ne zadenemo ob koga. Proti temu je kajpak težje in bolj trudopolno, pa tudi zares katoliško, da zagrabim ilovico tega sveta, da za Boga in srečo človeško iz nje gradimo. Oni kristjani, ki se umikajo javnemu življenju, ker krščanstvo napak pojmujejo, ali pa ker se malenkostno in hladno preračunajoč hočejo zavarovati za bodočnost, napravljajo pravzaprav zlo in nevarnost na svetu še večjo. Pravijo: „Ne veš, kaj še vse pride!“ Eno pa moremo vedeti: Če se dobromisleči, vestni ljudje umaknejo, naredijo prostor temnim postavam in zlobnežem, nasilnikom in krivoločnežem. Leon XIII. je rekel: „Če bodo katoličani s svojimi rokami počivali, bodo igranje oni dobili vajeti v roki, ki njih mišljenje ne da nič dobrega upati za blagor države.“

Če smo pripravljani, da udeležimo krščanska načela pravičnosti in ljubezni, potem naše molitve pri tej slovesnosti ne bodo prazna posoda in prazna ceremonija. Če pa nismo k temu pripravljani, smo sami krivi posledic, ki morejo iz tega nastati.

Ko je bila s šolskim zakonom z dne 25. maja 1868 v cesarski Avstriji izrečena ločitev Cerkev od šole, je takratni škof v Lincu, Franc Jožef Rudigir izdal pastirsko pismo na vernike svoje škofije o vprašanju, kako naj sodijo kot katoliški kristjani glede šole in kako naj glede nje ravna. To pastirsko pismo je državna oblast zasegla — in to v cesarsko-kraljevi Avstriji — in škofu so pred sodiščem naprtili proces radi zločina proti nekemu paragrafu tiskovnega zakona. Škofa je cesar pomilostil, škof pa je baje v neki avdienci nato rekel cesarju te pomenljive besede: „Veličanstvo, generacija, ki se bo vzgojila v novi šoli na podlagi novega zakona, bo nekoč vas s prestola vrgla.“ Vemo, kako silno so se te besede uresničile.

Tudi nam naj bo opomin Cerkev kakor „mezetekel“. Če bomo sledili opominom Cerkev — blagor nam, blagor domovini, blagor narodu. Če ne bomo sledili, bo sledilo gorje iz nekrščanskega mišljenja vseh odgovornih osebosti. Toda mi hočemo sledeč svoji srčni želji, sledeč stari modrosti in klicu Cerkev zares prositi za mir tej šoli, da bi bival v njej in žarel iz nje ven na vso okolico in vso deželo.

Pri nas na Koroškem

CELOVEC

Slovenska služba božja je vsako nedeljo ob pol devetih v starem bogoslovju (Priesterhausgasse).

Mohorjani, priglasite se za knjižni dar Družbe sv. Mohorja v Celovcu za leto 1951.

CELOVEC

Iz Karitativne pisarne v Celovcu nam poročajo, da je omogočeno skupno romanje slovenskih beguncev iz Avstrije v Rim. Vse podrobnosti izveste v Karitativni pisarni v Celovcu, Völkermarkterstrasse 5/I.

ŠT. JAKOB V ROZU

Stari in izkušeni mežnar iz Spodnjih Borovelj, ki ima sedaj v svoji podružnični cerkvi kar tri zvonove, pravi, da smrti in strele ne moreš prijeti. Če bi smrt mogli zagrabit, ji ne bi pustili, da bi ugrabila možu in trem otrokom tako skrbno mater kot je bila Rozalija Mesotič, Petrovčeva na Reki. Šele 31 let je bila stara, pa je morala zapustiti svojo družinico. Upamo, da bo sedaj iz nebeških višav še naprej skrbela za svoje male, da bodo lepo vzgojeni in pripravljeni za življenje. Možu in Petrovčevim naše iskreno sožalje!

Svatne in Hanjakovo hišo je zapustila Terezija Dežman, roj. Rasinger. Dvakrat je bila v bolnici, prvokrat se je vrnila boljša, drugič pa jo je njen skrbni sin z rešilnim avtom pripeljal domov, da je vsaj umrla doma. V nedeljo popoldne smo jo spremili na pokopališče v št. Jakobu, kjer njeno telo čaka vstajenja. Naj v miru počiva!

V nedeljo 17. t. m. nas je zapustila Mačičeva Ančka iz Reke. Pa ta ni umrla, ampak se preselila v Podhum k Užičovim na Buhmo. Sicer bi ji zamerili, da je ušla v rožeško faro, no, pa je sicer tako pridna in poštena, da ji privoščimo dobrega moža in tako lep, prenovljen Užičov dom. Poroka je bila v šentjanski cerkvi, kjer se je zbralo ljudi kot ob semnju! Priči sta bila Janez Šavnik, ženinov stric in Janez Janah, p. d. Strevca na Reki. Sicer je že kazalo na žalostno poroko, ko je nevestin oče tik pred poroko hudo zbolel, pa se je po nekaj urah že popravil, da je „ohčet“ pri Rutarju v Dolinčičah bila prav vesela, v hiši, pa tudi zunaj hiše, kjer so rajali iz veselja, pa še zato, da jih ni zeblo. Poročencema naše čestitke in vso srečo! Sv. Krištof naj s Huma varuje nju in dom!

Prijatelji in znanci se pri dobri kapljici in izborni kuhinji najdejo

V GOSTILNI

Eutschouinig

Celovec, Ankershofenstr. 15, tel. 2000

GORENČE

V sredo 13. septembra se je ponesrečil pri Boštjanu na Ledu najmlajši sin Pistotnik Valter. Nesreča se je pripetila na sledeči način: Oče-gospodar Pistotnik Franc, je kakor navadno — tudi usodnega dne zjutraj okoli osme ure šel z vozom k četrt ure oddaljenemu potoku po vodo. Z očetom pa so šli navadno tudi otroci, ker so se radi peljali na vozu. Gospodar je hitro napolnil sod z vodo in se napotil proti domu. Na voz k očetom sta sedla zopet oba otroka. Petletna Travdi je sedela na vozu za sodom in je nekaj minut pred nesrečo skočila z voza in se je morda na ta način rešila nesreče, 4 letni Valter je pa sedel spredaj pri očetom in torej pred sodom. Gospodar Pistotnik Franc pa radi obilnega dela ni imel namena, da bi vodo takoj zapeljal domov.

Nekako v sredini pota med potokom in domačo hišo imajo Boštjanovi njivo. Zato je hotel Boštjan spotoma še to njivo zorati, potem pa peljati vodo domov. Ko pripelje gospodar voz do nji-

ve, hoče ustaviti krave, ki jih je imel vprežene v vozu. Zato skoči z voza pred krave. Te pa se sedaj v trenutku ustavijo in sunejo z vozom v nasprotno smer; nesreča pa je hotela, da sta se sod na vozu in sin Valter zaradi silnega sunka zvrnila pred vozom na tla, kjer je zadel Valter tako nesrečno z glavo ob sod, da je takoj obležal nezavesten in po preteku pol ure umrl.

Težko preizkušanim staršem in sorodnikom izrekamo globoko sožalje. Tolaži naj jih vesela zavest in gotovo dejstvo, da je mali Valter že med nebeškimi angeli.

V soboto 16. septembra t. l. se je poslovil od Gorenč, dosedanji voditelj šolskih poslov, g. Suanjak Marko. Za uspešno delo, ki ga je izvršil na naši šoli, se mu lepo zahvaljujemo in mu želimo na novem službenem mestu v Pliberku veliko sreče in božjega blagoslova. Iste dne pa je nastopil svoje novo službeno mesto na Gorenčah g. šol. upravitelj Kitz, rodod iz Tinj. Novemu šol. upravitelju želimo kar največ uspeha na tako važnem in odgovornem mestu s še prav posebno željo, da bi mogel vse svoje mlade moči posvetiti izobrazbi in kršč. vzgoji otrok in vsem upravičnim interesom našega trpečega naroda.

GLINJE

Letošnjo šmihelsko nedeljo obhajamo 1. oktobra. Obhajal jo bo z nami tudi č. g. novomašnik s Pečnice, Jožef Gabruč, Sv. maše bodo ob 8., 9. in ob 10. s pridigo. Pomagajte nam z darovanjem na šmihelsko nedeljo, da opravimo cerkvico na Macnu.

ČERGOVICE

V ponedeljek 18. IX. smo spremljali k zadnjem počitku Marijo Andrej pl. Lipnico. Učakala je lepo starost 73 let. Živela je vse življenje sama zase. Njen dom je bil dom miru blažene sreče. Sama si je uredila svoje mirno življenje in tega svetega miru ji nihče ni motil. Bila je vzorna tretjerednica. Izpolnila se ji je njena zadnja želja, pevec so jo spremljali k zadnjemu počitku, ji zapeli pri križu ter ob odprtem grobu zadnje žalostinke v slovo! Tretji red ji je izkazal zadnjo čast. G. župnik so se poslovili od rajne v imenu III. reda.

Rajna je videla svoje sorodnike preskrbljene za ta svet, zato je zapustila svoje majhno imetje onim, ki so ji stregli v dnevih njene bolezni in v katere je imela zaupanje, da bodo po njeni smrti pomagali tudi njeni duši z božjimi službami za rajno. Naj počiva v miru!

KOMELJ

Čeravno smo precej v hribih, smrt tudi k nam najde svojo pot. Dne 19. avgusta je umrla Kogelnikova mati. Spolnila je 72 let. Trpela je od vigredi. Globoka vernost in upanje, da bo enkrat bolje, sta ji pomagali, da je kljub bolečinam še mogla prestati. Večkrat je bila obiskana od evharističnega Kralja, na katerega se je vselej veselila. Bila je tudi mati več otrok in dolga leta vdova. Naj se veseli pri Bogu!

SMARJETA PRI PLIBERKU

Kar smo pisali o Gutevnikovih sončnicah, se ni uresničilo. Procesija je kljub vročini lepo šla po poti okoli sončnic. Bilo je tedaj lepo žeganje. Pač pa je nas zastrašila „gorila“ ki je baje ušla v nekem cirkusu in nekateri so celo trdili, da bo prišla k pranganju. Zato pa so žene in nekateri še od moških gledali v gozd, od kod jo bo „primahala“. Pa je ni bilo. Morda je zaspala ali pa ne moli rada. Med mašo je prišla

črna kača v cerkev, navadna kača, ne peklenska kača, o kateri je bila pridiga. Lotili smo se pokopališnega ozidja. Streho že ima in zid je narejen, dogotovili bomo pa v vigredi, ko bo zopet toplo sonce vse posušilo. Dobili smo sedaj dva nova cerkvena ključarja, Jurjevega očeta Zepa in Dietmarjevega očeta Jakoba. Kosov oče je bil okoli 30 let cerkveni ključar in je veliko dobrega storil v čast sv. Marjeti. Sedaj pa bodo mladi delali.

ŠT. ILJ OB DRAVI

Že dolgo se nismo več oglasili. Preveč smo bili zaposleni in tudi vročina nas je ovirala pri pisanju. Pa danes prinašamo kar polno merico novic.

25. junija se je poročil Stornikov Peter s Terezijo Jerovič iz Vesce. Oba sta pridna in vajena dela in tako si bosta kmalu postavila svoj domek. Obilo sreče jima želimo pri tem.

Drugi parček in sicer Moswitzer Hanzl in Jožefa Perdacher iz Klopice je 18. avgusta stal pred oltarjem. Naj bi bila njuna zakonska pot posuta z rožami in osvetljena s toplimi sončnimi žarkmi.

Teden navrh je prišel iz žoprač mižarski mojster Robert Aichholzer po nevesto k očetom mizarju v Loče, p. d. Mežnarju. Tu si je vzel pomočnico za življenja pot.

2. septembra je privandral iz Kotmarvasi Rudolf Waldhauser k Trčiju na Klopce, k Micki. Pa saj ji je že tekom leta pomagal popravljati hišo. Na hiši so že močni znaki ženinev pridnosti in Joza se je kar oddahnil, da je mogel oddati posestvo v mlade roke.

Da pa ne bi kaka nedelja ostala prazna, smo tudi 10. septembra praznovali ženitovanje Moschivca Franceta in Miceke Schüttelkopf, p. d. Honzove na Rovah. Ženitovanje pri Pibru je bilo veselo, na žalost pa je primanjalo „čisave župe“ in smo morali tako predčasno domov.

Tudi 17. septembra smo se zopet zavrteli s poročnim parom. Tokrat pa sta bila na vrsti Wuzela France in Micka Pack na Ravnah. Na tej poročni slavnosti pa so ukradli hkrati starešino in rjušnico in tako sta morala drug drugega odkupiti. Pa tudi ta kupčija se je srečno iztekla, samo rjušnica je morala plačati liter več.

Želimo, da bi novi rod, ki bo zrastel iz novih zakonov, bil rod poštenih fantov in deklet, mož in žena, ki bo vestno čuval vero naših očetov in besedo materino.

Vsem parom pa kličemo še enkrat: Na mnoga srečna leta!

GOSTILNA

„Waidmannsdorferhof“

CELOVEC—KLAGENFURT

se priporoča za prireditve vseh vrst pozemnih cenah. Dobra kuhinja in izborna vina.

GONOVECE

(Prip. uredništva: V zadnji številki našega lista smo na prvi strani pisali o strašnem zločinskem umoru, ki se je dogodil v nedeljo dne 17. septembra ob 2. uri v gostilni Jamnik v Gonovecah. — K temu dogodku smo prejeli od naše ga dopisnika še tole poročilo):

Ta dogodek je nas vse zelo pretresel. Nekako razburjeni smo. Kaj takega se v našem kraju še nikoli ni zgodilo. Na drugi strani se čudimo, da orožniki nič ne vidijo in ne slišijo, ko se že leta in leta po naših gostilnih pije pozno v noč in se ne brigajo za policijsko uro, ne gostilničar in ne gostje. Morda jim bo ta slučaj odprl oči in bodo bolj službeni kot doslej! Kolikokrat se po naših podeželskih gostilnah krši policijska ura, ko se popiva cele noči! Še bolj se čudi, da se je tudi to noč kršila policijska ura, čeravno ni bilo električne luči in so morali gostje sedeti in igrati pri navadni sveči. Razumljivo je, da je roparska drhal to temo izrabila in izpeljala svoje strašne načrte.

Splošno mnenje je, da je gospod Jamnik enega teh roparjev spoznal in

IZLETNIKE

iz Celovca in okolice vabi na dobro kapljico in poceni jedila — gostilna

Kanonenhof

Lambicht 8

sta ga zato takoj ustrelila, da jih ne bi mogel izdati. Natančno poznanje terena in okoliščin pri Jamniku da sklepati, da se je vsaj eden od roparjev že dalj časa mudil tukaj v bližini. Nekateri so slutili takoj političen umor. O tem ne moremo govoriti, ker se je šlo banditom pred vsem zato, da so dobili denar itd.

GONOVECE

V torek popoldne se je pomikal močilen spreved iz Gonovec proti Šmihelu. Bila je zadnja vožnja postajenačelnika Aleksandra Jamnika. Žalni spreved — parada, kakor jo malokdaj vidimo. Najprej je korakala dolga vrsta mož — v civilni obleki, nato železniška godba, železničarji v uniformah, orožniki, financarji, nato je bil velik voz mrtvaških vencev, zadnje slovo in zadnji pozdravi rajnemu. Žalni spreved so vodili milostljivi gospod prošt Trabesinger iz Podkrosna, ob asistenci sošolcev blagopokojnega, preč. g. župnika Mairitscha iz Grabštajna, preč. g. župnika Musgerja iz Vetrinja, preč. g. dekana Ed. Thurnerja iz Pliberka, ter domača dva gospoda. Na grobu je govoril preč. g. župnik Mairitsch kot sošolec, vojni tovariš in sorojak. Govoril

Izborna kapljico in dobra ter poceni jedila Vam nudi gostilna

„Zum stillen Zeeher“

lastnica Ana Wigoschnig

Celovec—Klagenfurt, 10. Oktoberstr.

(pri kino Prechtl)

je tudi zastopnik beljaškega železniškega ravnateljstva, zastopnik železniške „Gewerkschaft“ ter zobotehnik Jožef Rauter iz Pliberka v imenu „Sternalterjev.“ Pliberški mešani zbor in poniški moški zbor sta zapela zadnje žalostinke rajnemu v slovo. Godba je igrala pesem: „Ich hatt einem Kameraden“ in krsto so spuščali v domačo zemljo. Pogrebne obrede so vodili milostljivi gospod prošt Trabesinger in so se ob koncu vsem prav lepo zahvalili g. namestniku deželnega glavarja, Matiju Krašnigu, g. Feltschu, vsem oblastem in vsem zastopnikom. Lep žalni nagovor g. župnika Mairitscha je šel vsem pogrebcem prav do srca. Ganili so naša srca ter smo točili solze sočutja in žalovanja. Lepo so povedali tudi med drugimi, da je roparski morilec iz Fladnic rekel: „V šoli nisem imel pouka o Bogu in veri, družine nisem poznal, staršev nisem imel, da bi me učili pravo pot, slaba tovarišija, slabi kino, vse to me je privedlo tako daleč, da sem postal cela zver, bestija, brez vesti in brez odgovornosti.“ Da ne bomo nekoč mi žrtve take zveri, skrbimo, da bo naša mladina verna, značajna, ba do imela dobre starše, varujmo mladino pred slabo tovarišijo, pred slabimi filmi, ki pokvarijo mlademu človeku čut odgovornosti pred Bogom. V kinu vidi rop, tatvino, goljufijo, pretep, prepri, umor in to ga vleče in miče. Blagopokojni naj počiva v miru! Vdovi ženi in sinu pa naše sožalje.

SVETA ROZALIJA PRI GLOBASNICI

Kljub deževnemu vremenu v soboto pred napovedanim shodom pri Rozaliji se je zbralo na nedeljo 17. IX. okrog štiri tisoč ljudi. Ljudje so prihitali od raznih strani Podjune pa tudi iz bolj oddaljenih krajev je bilo videti veliko ljudi. Poznalo pa se je, da jih je veliko zadržal dež. Dež, ki je bil pravi blagoslov za naša izsušena polja, je šel najbolj na živce „štantarjem“, ki niso vedeli ali bi potegnili svojo kramo na vrh ali ne. Ko je pa nedelja tako lepo kazala, so se nekateri podvzivali in bili prvi na mestu, kot je to povsodi ob takih prilikah, drugi so jo pa kar z romarji skupaj mahali. Šele okrog 8. ure so se začeli zbirati razni romarji iz Železne Kaple, št. Vida, Žitare vasi, Doberle vasi in drugod. Možnarji so veselo naznawali slovesnost, zvonček v votlini pri sveti Rozaliji pa je že začel milo klenkati.

Ob pol 10., ko se je začela glavna služba božja, je bila že nabito polna cerkev. Po pridigi je bila peta maša z ljudskim petjem. Vse je bilo: staro in mlado. Res lepo je pri taki maši, kjer vsi udeleženci sodelujejo in se čutijo eno. Skupna pesem, skupna molitev, to prevzame človeka ob takih prilikah. (Nadaljevanje na 7. strani)

Kako bomo kmetovali?

Gospodarski položaj našega kmetijstva postaja vedno slabši. Ta ugotovitev je mogoča neprijetna, toda je resnična. Teže te ugotovitve tudi nič ne zmanjša trditve, da je kmetom v deželah takozvane ljudske demokracije še slabše. — Nikjer pa ni nobenega izgle, da, da bi lahko rekli: „Že smo dosegli najnižjo točko, od sedaj naprej bo šlo na boljše.“ Nasprotno, moramo reči, da gotovo še nismo dosegli najslabših dni, da ti šele pridejo. Nekateri si sicer obe-tajo izboljšanja od mednarodnega političnega položaja. Gotovo je, da do neke mere tudi ta vpliva na naše gospodarstvo in da bo splošno oboroževanje, ki je posledica mednarodnega političnega položaja, gotovo tudi vplivalo na večjo porabo kmetijskih pridelkov v vseh deželah, s tem pa tudi na lažjo prodajo teh pridelkov. Vendar pa se na to ne smemo preveč zanašati in bi tudi bilo nepravilno, da bi si obetali izboljšanja gospodarskega položaja na račun oboroževanja, ki ga bodo končno le morali na en ali drug način plačati davkoplačevalci.

Še pred dobrim letom je bilo na trgu veliko povpraševanje po vseh kmetij-

po možnosti damo pridelkom ono kakovost, kakor jo kupci predvsem želijo. — Leta in leta ni slišal kmet drugega kakod od vseh strani samo besede: Čim več pridelati, pridelati brez ozira na kakovost! Danes pa že skoraj ni več tako važna količina kakor pa kakovost. Zato pa moramo tudi naše gospodarstvo in način našega dela ter našega pridelovanja preusmeriti.

Zemljo dobro obdelaj

Zaradi pomanjkanja delavcev si je kmet poizkušal med vojno pomagati z večjo uporabo kmetijskih strojev. Vendar pa je število dobrih kmetijskih strojev na naših kmetijah še vedno razmeroma zelo malo, četudi je pomanjkanje delavcev še skoraj večje kakor pa med vojno in pa v prvih povojnih letih. Ni več vojnih ujetnikov, ni več prisilnih delavcev iz vzhodnih dežel; ni več beguncev in tudi ni več onih domačih delavcev, ki so zaradi boljše prehrane preje še ostali na kmetiji, danes pa so si že tudi poiskali druge zaposlitve.

Posledica vsega tega je, da je zemlja slabo obdelana. Zemlja ni pravočasno obdelana in je še nato slabo obdelana. Na taki zemlji so seveda pridelki slabši, tako po količini kakor tudi po kakovosti. Na taki zemlji pa veliko boljše uspevajo razni pleveli, razmnožujejo se razni škodljivci, ki še nadalje znižujejo količino in kakovost pridelkov.

Zato je prvi predpogoj pocenitve pridelkov in zagotovitve dobrih pridelkov tako po količini kakor tudi po kakovosti pravočasno in pravilno obdelovanje zemlje.

Samo zdravo seme

Drugi predpogoj dobrih pridelkov je uporaba dobrega semena. Vsak razumen kmet danes že ve, da ni dosti, da svoje njive dobro obdelata, da jih pravočasno obdelata, da jim zadosti in pravilno gnoji, da končno na teh njivah pravilno kolobari, važno je še nekaj drugega. Na popolni uspeh more računati kmet samo takrat, ako je sejal tudi dobro in za njegove podnebne razmere primerno seme.

Ako leto za letom uporabljamo isto seme, ako tega semena ne izmenjujamo, je prav gotovo, da bodo pridelki vedno manjši, da bodo škodljivci tem pridelkom vedno bolj škodovali in da bo zato tudi kakovost teh pridelkov vedno slabša. Take pridelke bomo zato tudi vedno težje prodali in cena bo le nizka.

Kakor je važno, da seme od leta do leta menjamo in da si preskrbimo pravočasno dobro seme, je pa važno tudi, da je seme pred setvijo razkuženo. Le tako seme nam bo dajalo količinsko in kakovostno dobre pridelke.

Pri svoji rasti so rastline — ravno tako kakor tudi živali — odvisne v

ramo varovati tudi proti škodljivosti plevela. Zato moramo sejati čim bolj čisto seme in plevel moramo zatirati z vsemi sredstvi, ki jih imamo na razpolago.

Rastlinam več hrane!

Rastline potrebujejo za svojo rast in razvoj hranilne snovi, ki jih morajo dobiti v zemlji. Ako pa iz zemlje rastline neprenehoma črpajo hranilne snovi, jih mora v zemlji končno začeti pomanjkovati. Zato moramo zemlji hranilne snovi nadoknaditi, kar storimo z gnojenjem. To pa je eno najvažnejših poglavij pri izboljšanju našega kmetijstva in pri pravilnem kmetovanju v bodočnosti.

Skoraj vse naše kmetije imajo premalo gnoja. Razen tega je še ta gnoj večkrat slab. Gnojnica odteka iz hleva in se nato pred hlevom izgubi na vse strani brez vsake koristi. Gnoj navadno ne zadostuje niti za njive, travniki pa ostanejo brez vsakega gnoja. Ni čudno, da je zato krme vsako leto manj, dobrih trav je na travniku namreč vedno manj in še te slabo uspevajo, vsaka večja suša pa jih skoraj popolnoma uniči.

Posledica tega je vedno slabše in zato nezadostno krmljenje domačih živali, ki dajejo vedno manj mleka, vedno slabše so za delo, mesa je premalo, mast komaj zadostuje, volne je vedno manj, razen tega pa še živali nekako hirajo in boleajo. Pri tem tudi prav nič ne pomaga, ako kupimo dobre in zdrave plemenske živali. Te zahtevajo še boljše krmo, ki jim jo pa ne moremo dati.

Uporaba voska

V Združenih državah porabijo vsako leto okoli 450.000 ton voska: dobršen del te količine uporabljajo danes za povsem druge potrebe kot doslej.

Tako ima na primer družba S. C. Johnson and Son v mestu Racine (Wisconsin) laboratorij, kjer proučujejo možnost uporabe voska za konserviranje svežega sadja. Praktični poizkus so napravili z bananami, ki potopljene v rastopini tekočega voska, ne zorijo samo počasneje, temveč so lahko, v največje zadoščenje prodajalcev sadja, razstavljene cel teden v izložbah, ne da bi se pokvarile. Družba Johnson proučuje tudi vpliv voska na sladki krompir, tudi na ta važen gomolj ima vosek izvrsten učinek, ker ohrani celih 45 dni njegovo hranilno moč in bi v nasprotnem primeru krompir segnil v nekaj tednih.

V New Yorku pa se Ford Machinery and Chemical Corporation ne zadovoljuje z uporabo starega voska. Izdelala je novo vrsto voska, ki ohrani melone za 15% dalj časa kot bi se sicer ohranile. Tudi družba „Manhattan Piel Company“ prevleče gorčico z ovojem iz voska tako, da jo lahko prodajajo v trdih ploščicah, ki so podobne čokoladnim. V Madisonu pa proučuje univerza uporabo voska pri važni surovini: če se namreč primerno prevleče z njo govejo živino, se ta dozdevno mnogo manj umaže.

Posebno vrsto voska uporabljajo pri zamrznjenem mesu: dognali so, da so kuretina, goveji zrezki in še drugo, ako z njimi primerno ravnamo, manj občutljivi za plavog ter jih ni potreba še nadalje pripravljati.

Ali vosek se da uporabiti tudi na industrijskem področju. Družba „Champion Spark Plug“ je dognala, da lahko vosek izvrstno nadomešča oljnatu prevlečko, ki ga je normalno uporabljala za sveče pri avtomobilih svojega izdelka. Dejansko se vosek ne izsuši tako z lahka kot olje ter prepreči torej rjavenje kovinskih delov sveč; razen tega pa si šoferji tudi manj umažejo roke.

Končno pa izdeluje družba „Franklin Research Company“ v Filadelfiji poseben vosek, s pomočjo katerega postane tudi amiant (neka vrsta azbesta) nepremočljiv ter še prepreči, da se posa-

Vsemu temu odpomore samo dobro in pravilno urejeno gospodarstvo z gnojem, ki skrbi, da z gnojem pravilno postopamo in ki tudi skrbi, da se nobeden del gnoja in gnojnice ne izgubi. Važno pa je vedeti tudi, da danes nobeno napredno kmetijstvo ne more biti brez umetnih gnojil.

Ne smemo pozabiti, da smo našim gospodarstvom leto za letom odvezemali vsaj deset let hranilne snovi, ki smo jih pa samo v nezadostni meri nadoknadili. Z vsako vrečo žita, z vsakim vrčem mleka, z vsakim vozom slame in sena, ki smo ga po predpisu oddajali, smo oddajali iz našega gospodarstva tudi hranilne snovi. Vedno večja je postajala jama, ki jo moramo spet zasuti, ako hočemo spet obilnih pridelkov, ker moramo tudi sami pripomoči k dobri žetvi. Vse to pa moremo doseči le s pravilnim in zadostnim gnojenjem. Zato je eden prvih predpogojev pravilnega kmetovanja pravilno urejeno gospodarstvo z gnojem. Zato pa tudi izrabimo ugodno priliko, ki se nam nudi v posojilih za ureditev gospodarstva z gnojem. Nikar ne odlašajmo, čimprej bomo imeli to gospodarstvo z gnojem urejeno, tem preje bomo dosegli količinsko in kakovostno dobre pridelke.

To so nekateri najvažnejši predpogoji pravilno urejenega gospodarstva. To pa nam tudi že pove, da moramo naše kmetijsko gospodarstvo preusmeriti in da moramo v lastno korist opustiti navade, ki so se že davno preživele.

Ako bomo uredili naše kmetovanje po teh smernicah, ako se bomo nato poizkušali vživeti še v skupno združeno delo, v združeno nakupovanje in v združeno prodajo, moremo biti prepričani, da bodo naše kmetije obstale in tudi napredovale kljub vsem težočam, ki jih prinaša s seboj novi čas.

mezne opreme umetnega gumija ne lepijo druga z drugo. Na tekstilnem področju pa vosek, ki ga izdeluje družba „Harmour“ v Chicagu iz mozga živali, napravlja bombažaste tkanine za nepremočljive.

PETROLEJ IN PREMOG

Dr. A. Parker, ravnatelj urada za znanstveno in industrijsko raziskovanje v Birminghamu, je izjavil, da lahko sedanja proizvodnja petroleja krije svetovno potrebo samo za okoli 25 let. Dostavil je, da bo tudi z novimi ležišči, ki jih bodo skoraj gotovo odkrili, čez 50 ali največ 100 let verjetno težko kriti vse svetovne potrebe.

Dr. Parker je dalje izjavil, da zadoštujejo zaloge premoga v Ameriki in Sovjetski zvezi za proizvodnjo po pametni oceni v teh državah za 2000 let.

Za Veliko Britanijo pa položaj ni tako ugoden. Poznana ležišča bi pri sedanjem načinu izkoriščanja zadostovala za preskrbo Velike Britanije s premogom največ za 200 ali 300 let.

AMERIKANCI MEČEJO KROMPIR NA MADŽARSKO

Kakor je že znano, so komunisti objavili „novico“, da Amerikanci mečejo iz letal koloradske hrošče po vzhodni Evropi.

Sedaj pa šušljajo v Budimpešti, da ameriška letala letijo nad Madžarsko in mečejo krompir, da ohranijo pri življenju koloradske hrošče.

STEKLARNA

OKVIRJI — OGLEDALA
hišne in kuhinjske potreščine
emaljirana posoda

Rapatz

CELOVEC—KLAGENFURT
Viktringer Ring 1 Tel. 28-34

BLAGO ZA OBLENE

Tschernütter

CELOVEC—KLAGENFURT
Karfreitstraße 1

skih pridelkih in kupci niso bili še preveč izbirčni. Kar je kmet na trg pripeljal, to je tudi skoraj gotovo prodal, kakovost pridelka takrat še ni vplivala na prodajo. Še kako leto preje pa kmetu niti na trg ni bilo treba peljati svojih pridelkov, prodal jih je lahko na domu in za vse pridelke je imel dobre kupce že v naprej, v kolikor ni seveda moral svojih pridelkov oddajati po državnih predpisih o oddaji pridelkov.

Danes pa kmet za svoje pridelke že ne dobi večkrat take cene, ki bi odgovarjala proizvodnim stroškom. Vse kmetijske potreščine, od vžgalice, soli, obuvala in obleke, pa do kmetijskega orodja, umetnih gnojil ter pogonskih sredstev za motorje so se v zadnjih letih podražile za mnogo višji odstotek kakor pa so se zvišale cene kmetijskih pridelkov. Tako postaja nesorazmerje med cenami pridelkov, ki jih prodaja kmet in med cenami potreščin, ki jih kmet kupuje, vedno večje in vedno bolj neugodno za kmeta.

Za letos pričakujejo nekateri kraji in celj okolišči zelo dobro sadno letino. V nekaterih izvenkoroških sadnih okolišjih je cena za zgodnje sadje zaradi tega že tako padla, da se ne izplača več voziti tega sadja na trg in sadje doma prodaja. Nekaj podobnega se more polagoma pripetiti tudi nekaterim našim kmetijskim pridelkom.

Dobro blago — dobre cene

Ako pa bolj točno opazujemo razmere na trgih s kmetijskimi pridelki, moramo ugotoviti, da dobro blago še vedno lahko najde kupca in da so tudi cene za tako blago še primerne; le slabših vrst blaga ni mogoče prodati. To je pa tudi čisto naravni pojav. Ako je blaga na trgu vedno več, bo seveda začel kupec izbirati in bo kupil ono blago, ki mu bolj ugaja. In s tem dejstvom moramo danes računati, še bolj pa bomo morali računati v bodočnosti, če bomo hoteli svoje pridelke dobro prodati, če jih bomo sploh hoteli prodati in ako bomo za nje hoteli dobiti primerno ceno.

Zato je najpreje potrebno, da izboljšamo kakovost našim pridelkom in da

Modna trgovina

SAMONIG

nudi:

Ia ženske svilene dokolenke
v vseh barvah S 14.90

BELJAK-VILLACH
Welfbrichgasse 12

svojem uspevanju od vremenskih razmer, na katere pa moremo razmeroma malo vplivati. Varujemo pa lahko v večji meri rastline proti raznim škodljivcem, ki morejo skoraj popolnoma uničiti naše pridelke. Zato ne bomo nikdar preveč razkuževali semena, nikdar ne bomo preveč škropili sadnega drevja, nikoli ne bomo preveč skrbni pri pregledovanju krompirišč zaradi nevarnosti po krompirjevem hrošču in nikdar ne bomo z raznimi zaščitnimi cepljenji preveč skrbeli za zdravje svojih živali.

Na naših njivah in vrtovih naj bi uspevale samo zdrave rastline. Te pa mo-

Kupujte pri tvekah, ki oglašajo v „Našem tedniku“

RUTARJEV JUR

(Nadaljevanje)

Ko so izvedeli, da je pri meni na zalogi dobra „norveška kapljica“, se je močno razširil krog mojih prijateljev. Okoli pete ure popoldan je kar vse oživilo okrog mojega stavišča. Vsi so pristopili k delu in zgrabili lopato in kramp, saj so ja računali tudi, da jim postavim zvečer „četrtnko“ na mizo.

Med temi je bil najbolj podjeten, ker je največkrat prišel in tudi do zadnje ure najmanj delal, po njegovem zatrdilu prav po zgledu evangelija, da bodo plačani vsi po denarju, tudi tisti, ki pridejo na stavišče šele proti večeru, moj nekdanji sošolec Jože Dolinar. Ta Joža Dolinar pa ima za sabo kos pretresljive zgodovine. Učil se je vsega, tudi mestno šolo je videl od znotraj. Preživljal se je na vse mogoče in nemogoče načine, samo delo mu je bilo tuje. V hitlerizmu je gledal svojo bodočnost in seve takoj staval vse svoje možnosti na razpolago. Da se častno uvrsti v nov čas, je sprejmenil svoje ime v Sepp Thaler. Ker pa so tedaj take ljudi iskali in tudi nujno rabili, je prišel naš slavni Sepp prav kmalu tudi do „šarže“.

Pozneje, ko so nas v dosego totalne zmage večnega rajha porinili na razne fronte, je bil Sepp doma nenadomestljiv. Da pa bi bil v stanu režim in državo dostojno reprezentirati, si je moral poiskati seve tudi življenjsko družico. Vse dobro in pametno je moglo priti samo iz severa in tako si je tudi naš Sepp poiskal svojo nevesto na severu. Prišel je prvo Nemko v našo vas. Pripovedoval je, kako je nadarjena in bogata. Vendar se je Joža ali Sepp držal svoje stare navade, da je prav rad vzel od vsakogar, kar je bilo za pod zob, in še pristavil: „Bom pa za te govoril, saj me poslušajo celo v Berlinu.“

Iz Seppovega doma pa so pogosto sosedje slišali ropot in hrup, ker ni imel svoje hišice, se je ob takih prilikah zbirala pod oknom otročad in tako dobivala prvi pouk v nemščini.

Torej ta Jože je prišel ob božičnih praznikih resnega obraza k meni in se ve za uvod v važne razgovore zahteval „kozarček norvežana“. Prav skrivnostno začne: „Jur! Hodila sva skupaj v šolo. Koliko si v resnici star?“ „No,“ pravim, „o sv. Juriju jih bom štirideset. Pa kaj to vprašuješ?“ Kakor strela z jasnega neba nadaljuje: „Jur! Ženiti se moraš! Saj ne moreš biti vedno sam. Stara Mojca — saj ne bo dolgo...! Zate pa je že čas, posebno sedaj, ko imaš tako čedno hišico, boš lahko vsako dobil. Poglej vendar mene, sedaj ko sem oženjen. Človek je ves drugi, kako je bolj oskrbljen.“

Tako in slično mi je prigovarjal. Na mojo pripombo, da on ne more biti tako srečen, ko vendar slišimo včasih iz njegovega brloga prav glasne besede, pa Sepp odvrne: „Se vidi, da si popol-

noma neuk v zakonskem življenju, to ni kreganje, to je pri zakonskih glasen marenj. Jaz sem se tega navadil pri vojaki, sicer nisem bil sam tam, toda tudi doma si moral dostikrat postati glasen, če si hotel kaj doseči. In tako se navadiš, da niti ne opaziš, kdaj si preglasen. Ona pa je že po naravi bolj glasna, nemško se ne da tiho govoriti, to pa je Befehlssprache.“

Ker pa sem sam v tem pogledu že doživel precej porazov, me Sepp ni mogel tako lahko spraviti na led. Da bi stvar spravil v tir, pa pride Sepp kar s predlogom. „Vem za nevesto, pa ne tukaj doma, tam za Celovcem, tam bolj v nemškem kraju, kjer so ljudje vse bolj izobraženi in imajo celovške nemške šole.“

Ves začuden pripomnim jaz: „Tam še vendar ne more biti nemško, saj tam še stanujejo Slovenci.“ Nekoliko sem spravil Seppa v zadrego. „Ja, ja, stari še že govori slovenski, mladina pa je vse bolj izobražena in govori samo nemški. Tam ti vem nevesto in sem ji skoraj že obljubil, da prideva na dan sv. treh kraljev na ogled. Povedal sem ji, da si „fest“ fant in da je še lepša tvoja hišica.“

Kupujte

dobre in cenene koroške „WOLFSBERGER“ čevlje znamke

„PLANET“

v trgovini za čevlje

Lorenz

Maier

BELJAK—VILLACH

Rathausgasse 4 in Hauptplatz 23

POVEČAN AMERIŠKI UVOZ

Cenitev „New York Timesa“ na podlagi podatkov trgovinskega ministrstva predvideva — da se bo letos povečal ameriški uvoz za vsaj eno milijardo dolarjev proti lansnemu letu, kar naj bi bila posledica korejskih dogodkov. Tudi izvoz zaznamuje znatni količinski povešek, ker se inozemski izvozniki trudijo, da si nabavijo čim več ameriškega blaga, ker predvidevajo novo kontrolo ameriških oblasti iz Washingtona nad izvozom.

Pri nas na Koroškem

(Nadaljevanje s 5. strani.)

Nato je sledila s tremi gospodi slovesna peta maša, pri kateri je prav lepo prepeval domači pevski zbor. Zadnja sveta maša je bila končana nekaj čez poldan.

Živahen je bil promet okrog stojnic in točilnic, prava gneča je pa bila tam pri „kraparcah“. Kaj si mislite, topli krapci v taki višini, vsak si ga je zaželel in privoščil. Zato se ni čuditi, da je skoro vsem in vsega zmanjkalo. Torej so prišli tudi ti na svoj račun.

Ko smo se dvigali po lesenih stopnicah v skalno duplino k sv. Rozaliji, da smo se ji priporočili in pozvonili z majhnim zvončkom, smo opazili, da so stopnice pomazane z oljem. Takoj se je zvedelo, da so to napravili Kundičev oče iz Štebna. Kljub visoki starosti so še krepki in so oni s pomočjo Bečvevega Blaža pomazali vse stopnice in jih tako zavarovali, da ne bodo tako hitro strohnele. Sveta Rozalija jim gotovo ne bo ostala dolžna za tako požrtvovalno in nesebično delo.

BRDO PRI SMOHORJU

Iz Brda javljajo, da se vrši 1. oktobra v fari žeganje s slovesno blagoslovitvijo zvonov. Spored slovesnosti je sledeč: Ob devetih slovesni spreved ziljskih mož s fanti na konjih, nato pozdrav, sv. maša s pridigo in blagoslovitev zvonov.

Popoldne ob dveh je števhanje in raj pod lipo ter srečolov za mladino. Vsi prisrčno vabljeni.

POTOČE

Ob začetku novega šolskega leta dne 18. septembra, smo pri nas blagoslovili prenovljeno in na novo nadzidano šolo v Potočah. Te slovesnosti so se udeležili zastopniki deželne in okrajne oblasti, domače občinsko zastopstvo z županom na čelu, damačini, šolska mladina in okoliško učitelstvo. Ob 9. uri je bila peta sv. maša v potoški podružnici, od tam pa so vsi udeleženci v slovesnem sprevedu šli pred šolo, kjer se je vršila nadaljna slovesnost. Pozdravnim pesmim in deklamacijam je sledil cerkveni blagoslov hiše, ki ga je ob asistenci pred. g. župnika iz Zvabeka, g. Matevža Igerca, opravil domači dušni pastir, g. Tomaž Holmar. Za uvod je imel daljši govor, v katerem je na podlagi cerkvenih blagoslovitvenih molitev in besed sv. očeta poudarjal, da ta šola in ves svet najbolj potrebna resničnega miru. Zanj moramo moliti, pa tudi dejansko storiti, kar sv. oče zahtevajo,

Osteklenenje

steklenih stavb, portalov in industrijskih naprav
Popravila vseh vrst

HUBERT TUMPOLD

Beljak - Villach, Gerbergasse 21a, Telefon 64-02

če sploh hočemo pravi mir doseči. Nato se je izvršil cerkveni blagoslov. Za tem pa sta govorila dva zastopnika oblasti, g. višji vladni svetnik Papst v imenu zadržanega deželnega glavarja, in g. okrajni glavar iz Velikovca, dr. Wagner. Obrazložila sta zadeve glede potoške šole, dotaknila pa sta se tudi govora g. dušnega pastirja in ga kritizirala na nestvaren način. Prav bi bilo, če bi govor postal znan širši javnosti, da sama presodi, ali je res bil poln sovraštva, kakor je rekel g. okrajni glavar. Prav bi bilo, če bi o tem še bolj podrobno in temeljito v javnosti razmotrivali — pravici se ni treba skrivati. Naj bi potoška šola uživala rssi pravi mir in z njo vse šole naših krajev!

OBVESTILO

Vse naročnike „Našega tednika-Kronike“ opozarjamo, da uprava našega lista nima nič skupnega s pozivi za plačilo zaostale naročnine, ki jih pošilja v dopisih in položnicah uprava „Koroške Kronike“.

SVEČE

Prejšnjo nedeljo je bilo v Svečah, zlasti v Kajžah in okoli cerkve prav živahno. Pri Puščuju je hčerka Angela jemala slovo, pri Kikeljnu pa naš pridni pek Franc. Dozdaj skoraj sosedja sta jo še bolj skup potegnila, v hišico zraven Kikekeljna. Še prej pa sta dobila v cerkvi blagoslov za skupno težavno pot v zakonskem stanu. Zelo lepo jima je zapel mešani cerkveni zbor, saj je nevesta zvesta in navdušna pevka in ženin član moškega zbora.

Otroci so bili radodarne neveste prav veseli. Precej drobiža in „cikrijev“ so nabrali pred cerkvijo. Naj jima Bog zato da vsega potrebnega za dušo in telo! Franc bo pa gotovo zdaj še bolj pridno in z večjim veseljem pekel kruh za celo sosesko. Čestitkam vaščanov se pridružuje tudi uredništvo!

Ker je precej kandidatov za zakon, se bomo kmalu spet oglašili.

Naročniki, pozor!

Od 1. maja t. l. stane list „Naš tednik-Kronika“ mesečno šil. 2.—

Naročniki, ki lista še niso plačali, so dobili ali pa bodo dobili v kratkem račune, ki izkazujejo dolg za čas od začetka prejemanja lista pa do konca leta 1950. — Prosimo vse naročnike, da poravnajo naročnino.

Za inozemstvo stane list letno 60.— šilingov ali dva USA-dolarja. Zaradi visokih poštnih pristojbin pošiljamo v inozemstvo list le naročnikom, ki list plačajo v naprej. Saj znaša poština v inozemstvo toliko, kakor pa stane list sam.

Karel Mauser:

Mrtvi rod

IZVIREN ROMAN IZ ZILJSKE DOLINE

44.

Gretina odkritost je Podlipnika zabodla v srce. Prepričan je bil, da jo spomin na Foltejevega otroka grize kakor črv. Žinjal je, da bo ponorel in noči so se mu spremenile v eno samo obupno iskanje za rešitvijo.

Če mu sama kaže pot, kako naj potelej Folteja zlomi? Zato se mu tako upira. Zato je tako miren, kakor da mu je usoda Podlipnikovega rodu deveta briga.

Podlipnik z obema rokama grabi po odeji, prisluškuje, kakor da mora rešitev kiniti iz teme, toda tema molči kakor grob.

Morda pa se tokrat steče vse srečno? Z obupno močjo se Podlipnik oklepa misli. Z obema rokama grabi po njej, z vsem svojim bitjem visi na njej.

Če se steče srečno, je Podlipnikov rod rešen. Zadihal bo in se razmahnil, zazelenel kakor včasih.

In če se ne?

Misel ima Gretin obraz. Bel, prosoben obraz, takega kakor ga imajo mrlič.

Morda vsaj otrok ostane. Vsaj ta. Podlipnik sedi na postelji, z glavo sklonjen skoraj do kolen, ki se mu tresajo, da utripajo celo stranice pri postelji.

Če Greta umrje in ostane otrok, se Foltej ne bo nikamor zagnal.

O tem je Podlipnik prepričan. Nič se ne zgane v njem, ko obsodi Greto na smrt. Mirna je misel, do kraja dognana.

Če Greta ostane in otrok umrje?

To je smrt Podlipnikov. Nekoč bi prišel Kašnikove dekle sin, kdaj, to je vseeno, obstal na dvoru, se razgledal, zadihal in rekel: tu sem doma.

„Če otrok umrje ali če umrjeva oba. To je prav tako zadnja ura Podlipnikov. Foltej bo šel po svoj brst in ga pripeljal v hišo in z njim še njo.“

Mrtvo bulji Podlipnik v temo, v postelji sedi in bulji predse, grabi z rokami po odeji in po sredu, toda Gretine besede kriče iz vseh kotov, spod stropa in s tal, s peči, od vrat, od oken, z vseh koncev:

Če otrok umrje ali če umrjeva oba, Podlipnikov rod bo vseeno živel. Foltejev otrok je živ in raste. Otrok je Podlipnikov!“

„To je smrt,“ golči Podlipnik.

Vek mu je zaglavljen v grlu, toda Podlipnik ne more vekati. Samo kri v sencih buta z njo in močjo.

Upanje, ki je viselo nad Podlipnikovo hišo, je bilo podobno temnemu deževnemu oblaku, ki je prišel na nebo po težki suši. Vsi gledajo vanj in nihče ne ve, kaj prinaša: pohleven dež, ki bo napojil zemljo, ali naliv z bliskom in gromom, ki zna uničiti še to, kar je vzkliko iz zemlje.

Z vigrjedjo sta pri Podlipniku naraščala upanje in strah. Foltej je bil do Grete tako dober kakor še nikoli. K nobenemu delu je ni pustil in gledal je za njo na vsak korak. Kadar Folteja ni bilo blizu, je pazil nanjo Podlipnik. Po mačje je plazil za njo, presojal njeno hojo, njen obraz in njene oči.

Tako je šlo do Velike noči.

Zdaj je skrb zagrabila tudi Greto. Ni se počutila slabo, toda Foltejeva zaskrbljenost se je počasi prelila tudi vanjo.

„Prav bi bilo, ko bi oba stopila v Beljak. Zdravnik je takrat nasvetoval, da bi prišla v bolnico vsaj en mesec prej.“ Sama je že mislila na to.

Šla sta koj po Veliki noči. Podlipnik je noro buljil v oba. Ni vedel, kako živjata.

„Kam?“ je zagrčal.

„V Beljak, da bomo bolj brez skrbi.“ Oči so se mu omehčale. Sam ni vedel kako, dal ji je roko.

„Žinjam, da me ne bodo še koj obdržali.“

Podlipnik ni zdržal velikih Gretinih oči. Kakor zlomljen je utonil nazaj v kamro.

Zdravnik je oba koj spoznal. Folteju se je zdel kakor bog.

Po preiskavi je bila videti Greta rahlo splašena. Folteja je obšla tesnoba.

„Videti je boljše kakor prvič. Upajmo, da bo šlo po sreči. Vendar naj žena ostane kar tukaj. Pot bi ji utegnila škodovati.“

Zdravnik je bil ob vsem upanju videti resen.

Foltej ni oporekal, toda strah mu je sedel v srce in se ga vso pot do doma ni mogel otresti.

Čez dva dni ji je zanesel v bolnico še nekaj stvari. Greta je bila dobre volje, celo smejala se je.

Foltej se je bal samo njenih oči. Še enkrat je govoril z zdravnikom. Bil je resen kot prvokrat.

„Vse sem vam povedal ob prvem otroku. Nič vam ne vem reči. Najhujše bo, če bo prišlo prezgodaj.“

Foltej je zgubil polovico upanja. Napetost v Podlipnikovi hiši je bila tolikšna, da je hromila vsako delo. Foltej se je včasih zagnal, pa sredi dela obstal. Volja do dela je na mah uplana.

Podlipnik se je poganjil po vasi, na gosto hodil v Cajno, toda pri Pečniku so bili sami kakor brez pameti.

(Dalje prihodnjije)

Največja ljudska trgovska hiša na Koroškem • DIETMAR WARMUTH & CO. • Villach-Beljak • Obiščite in zadovoljni boste

Slavenske oddaje v radiu

ČETRTEK, 28. septembra:
14.30—15.00 Poročila; predavanje za gospodinjice; glasba.
PETEK, 29. septembra:
14.30—15.00 Poročila; pregled svetovnega tiska.
SOBOTA, 30. septembra:
9.00—9.30 „Po širnem svetu“ (Smuts, Marshall).
NEDELJA, 1. oktobra:
7.15—7.45 Duhovna obnova; jutranja glasba (operne arije).
PONEDELJEK, 2. oktobra:
14.30—15.00 Poročila; sodobna vprašanja.
TOREK, 3. oktobra:
14.30—15.00 Poročila; zdravniško predavanje; glasba.
18.30—19.00 Glasbena oddaja. (Skladbe slovenskih skladateljev).
SREDA, 4. oktobra:
14.30—15.00 Poročila; predavanje za gospodarje; glasba.

Radio Schmidt

„Velika hiša malega človeka“
Radioaparati za vsakogar. Tovarniško novi 4 cevni Super od 526 S naprej. — Popolnoma prenovljeni aparati od 200 S dalje.
Najbolj moderna popravilnica. Zarnice za dom in preprodajo.
CELOVEC - KLAGENFURT
Bahnhofstr. 22 — Tel. 29—48

1. oktobra - v Dolino!

Rožnenska nedelja je dan velikega romarskega shoda v Dolini pri Pokrčah. Od 7. do 11. ure predpoldanske božje službe. Popoldne ob 2. uri velika **TOMBOLA**. 200 dobitkov: 1 motorno kolo, 2 moški in 2 ženski kolesi, ure, klobuki, likalniki, blago, mize, stoli, škafi, likerji, torte, vino in drugi dobitki.
Ves čisti dobiček gre za zidanje cerkve. — Karte za tombolo dobite v župniščih in 1. oktobra predpoldne v Dolini. Cena: 3.— S.

Nordstern

ZAVAROVANJA
Centrala: Dunaj (Wien) I., Kärntnerstrasse 34
Direkcija za Koroško in Vzhodno Tirolsko: Celovec-Klagenfurt, Karfreitstrasse 17
Okrajne pisarne v vseh večjih krajih.
Zavarovanja vseh vrst:
Požar (kmetijstvo, obrt in industrija)
Vlom
Pohištvo
Škoda po vodi
Prekinjenje obrata radi požara
Rop prenašalcev denarja
Obveznost
Nezgode
Poškodbe avtomobilov
Poškodbe strojev
Prevoz
Zlom stekla
Toča in žetev
Prtljaga
Garderoba itd.

Vaši dobavitelji za elektromotorje za generatorje in za električni instalacijski material za radioaparate

SO SE PRESELILI

SIUTZ

Celovec-Klagenfurt,
SEDAJ: Aichelburg, Labiastraße 1 to je med Križno goro, Waisenhauskaserne in Truppenhospital

SELINSCHKE

Celovec-Klagenfurt,
SEDAJ: Völkermarkterstraße 13.

IZDELAVA SLIK

HITRO IN DOBRO PRI FOTO-FILMU

HUBERT WANDERER

DOMGASSE 4 CELOVEC - KLAGENFURT

Razpošiljanje po pošti

CERKVENI PRISPEVKI

Javen poziv

Vse katoličane, ki so dolžni cerkveni davek plačati za tretje četrtletje 1950 (zaključeno 1. septembra 1950), a tega še niso plačali, pozivamo, da v opominjalnem roku treh tednov, ki se začne 1. oktobra 1950, brez nadaljnega poziva plačajo svoj prispevek do 21. oktobra 1950 pri pristojnem župnem cerkvenem svetu in da pokažejo ob enem davčni predpis ali mezdni izkaz. — Cerkevni prispevek je po zakonu dolg, ki se mora plačati in cerkev nima dolžnosti, da bi ga po svojih organih pobirala. Kadar se ne plačuje, je pravna pot dopustna. Organi, ki ga včasih pobirajo, uživajo pravno varstvo ter imajo pravico, da zaračunajo pobiralno pristojbino 1 šiling.

Finančna zbornica krške škofije, Celovec, Mariannengasse 2

Vse, kar potrebujete za šolo in pisarno, dobite v največji izbiri v trgovini papirja in pisarniških potrebščin

GUTENBERGHAUS

M. H. STERNECK

Celovec-Klagenfurt, Heiligengeist Platz

Šolske knjige

V založbi Družbe sv. Mohorja v Celovcu sta izšli šolski knjigi:

Slovenska vadnica

Lehr- und Übungsbuch der slovenischen Sprache § 7.50

Slovenska beseda

§ 4.—

Obe knjigi sta odobreni od prosvetnega ministrstva na Dunaju za pouk na srednjih, glavnih in sorodnih šol.

Knjigi naročite pri založbi v Celovcu, Viktringer Ring 26.

Vse vrste pohištva, žimnice v največji izbiri tudi na ugodne obroke nudi

RUDOLF SLAMA

Celovec, St. Veiterstrasse 16

TRGOVSKA HIŠA,

TOMSCHE

BELJAK-VILLACH, Hauptplatz
GUMIJASTI ŠKORNJI
VSEH VELIKOSTI
PRISPELI

Dobro se odpočijete in srečate tudi svoje znance v restavraciji

ZUR GIOCKE

F. FEUCHTER

Celovec — Klagenfurt
Bahnhofstrasse

V četrtkih, sobotah in nedeljah godba in ples.

Dobre OBLEKE

za gospode, dame in oroke priporoča

Waldner

CELOVEC-KLAGENFURT
10.-Oktober-Str. 2 Tel. 22-73

Priljubljeno zbirališče prijateljev in znancev je ugledna gostilna „ZUM STERNWIRI“ (Bartlema Kröpfel) BELJAK-VILLACH, Klagenfurterstraße 12. Tujske sobe, najboljša vina in izborna kuhinja.

OMA
Močna redilna hrana je lahko prebavljiva in nadvse priporočljiva ter edino pravilna za dojenčke in majhne otroke.

Priporoča se trgovina z motornimi vozili in garažno podjetje

FRITZ MAYERHOFER

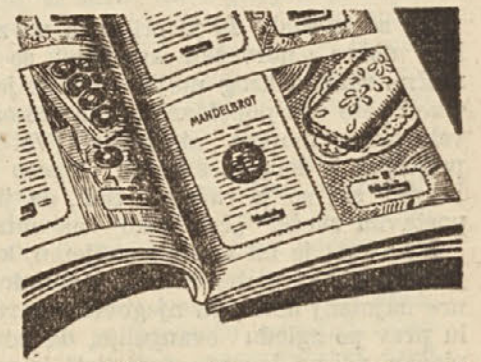
BELJAK-VILLACH,
Gerbergasse 23, Tel. 48—67

DOBRA KNJIGA!

Knjižnica „Našega tednika“ ima na zalogi literarna dela slovenskih pisateljev.

Da omogočimo najcenejši nakup slovenskih knjig, smo se odločili, da damo knjige po zelo znižanih cenah.

- Album Koroške šil. 10.—
  - Križ na gori, Iv. Cankar šil. 5.—
  - Prekleta kri, K. Mauser šil. 3.—
  - Sin mrtvega, K. Mauser šil. 3.—
  - Rotija, K. Mauser šil. 3.—
  - Cmoček Poskoček, F. Bazilij šil. 3.—
  - Slovenska slovnica I-III šil. 1.—
- Kdor naroči vse knjige skupno jih dobi za šil. 20.—
Za inozemstvo stane cela kolekcija 1.75 USA dolarjev.

20 novih receptov

Doslej je izšlo 50 KÖNIG-ovih receptov-slikanic, ki so neobhodno potrebni za gospodinjice. Nešto KÖNIG-ovih zavojčkov pečilnega praška in KÖNIG-ovega vanilijevega sladkorja so že porabile. Tisoče gospodinjic zbira KÖNIG-ove zavojčke. Ako pošljete en šiling v znamkah, dobite od tvrdke KÖNIG & Comp., Beljak, poštno-obratno novi zbirni album in si morete tako sami napraviti knjigo močnatih jedi v slikah.

König BACKPULVER

Gledališče

Začetek predstav ob 20:00

29. septembra: Don Juan
30. septembra: Viljem Tell
1. oktobra: Don Juan

KINO

Celovec - Klagenfurt STADTTHEATER

Predstave ob 16., 18. in 20. uri.
Do 28. IX. „Kapitän Scotts letzte Fahrt“
Od 29. IX.—2. X. „Gefährliche Nächte“

PRECHTL

Do 28. IX. „Unschuldig verurteilt“
Od 29. IX.—5. X. „Die Edelweißkönigin“

CARINTHIA-LICHTSPIELE

Do 28. IX. Kapitän Joy gefährlichste Fahrt
Od 29. IX.—5. X. „Kalifornien“

PETERHOF

Do 28. IX. „Die Betty vom Variete“
Od 29. IX.—5. X. „Die Nacht hat tausend Augen“

Beljak - Villach BAHNOFLICHTSPIELE

Predstave ob 12., 14., 16., 18.15 in 20.30; ob nedeljah tudi ob 10. uri.
Do 28. IX. „Gentleman Jim“
Od 29. IX.—5. X. „Robin Hoods Abenteuer“

STADT-KINO

Do 28. IX. „Hallo, Sie haben Ihre Frau vergessen“
Od 29. IX.—2. X. „Alles für die Firma“

Elite Filmbühne

Do 28. IX. „2x2 im Himmelsbett“
Od 29. IX.—2. X. „Altes Herz wird wieder jung“

Apollo Lichtspiele

Do 28. IX. „Peter Voes, der Millionendieb“
Od 29. IX.—2. X. Herrschaft des Schreckens

POROČNE, zaročne, pečatne PRSTANE in ure kupite najbolje pri

V. Friedrich

Celovec-Klagenfurt, Lidmanskýgasse 3

DE CILLIA

BARVE IN LAKE

DOBITE sedaj tudi v Kanaltaler-naselbini v TRGOVINI

WOLFGANG MOROCUTTI

CELOVEC - KLAGENFURT, Siebenhügelstraße 73